

Aliances per a l'èxit educatiu: Orientacions per desenvolupar un projecte Magnet

Aliances per a l'èxit educatiu:
Orientacions per desenvolupar
un projecte Magnet

© Fundació Jaume Bofill, 2016

Fundació Jaume Bofill

Provença, 324
08037 Barcelona
fbofill@fbofill.cat
www.fbofill.cat

1a edició

Juliol de 2016

Impressió

Kerning, S.A.

Dipòsit legal

978-84-945870-1-6
DL: B 16977-2016

Aquesta obra està subjecta a la llicència
Creative Commons de Reconeixement-

NoComercialSenseObraDerivada (by-nc-nd).

Es permet la reproducció, distribució i comunicació pública de l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria. No es permet l'ús comercial de l'obra ni la generació d'obres derivades.

Crèdits

Autora

Maribel de la Cerda

Coordinació de continguts i revisió de textos

Roser Argemí

Han col·laborat en la redacció i revisió de textos

David Vilalta, Francesc Alamon, Estefania Figueras, Carme Pablo, Dimas Fàbregas, Fanny Majó, Xavi Geis, Victòria Carbó, Maria Masip i Clara Guasch

Agraïment a les persones que han fet aportacions al document

Fathia Benhammou, Irene Lop, Lluís Vallvé, Dolors Gibert, Cristina Pérez, Alicia Pardo, Josep M. Gómez, Paco Rico, Paco Escobar, Patricia Rey, Lúdia Pàmies, Eli Z. Mont, Ariadna Miquel, Yolanda Jolis, Elisabetta Broglio, Pere Arcas, Teresa Esquirol, Xavier Carrera, Xavier Campos, Jordi Coiduras, Jordi Safont, Jordi Graell, Estanislau Fons i tots els docents i professionals dels centres i institucions que han participat en el programa Magnet, que amb la seva pràctica diària han inspirat aquest document.

Fotografies

Fotografies cedides per les escoles Josep M de Sagarra, Eduard Marquina, Concepció Arenal, Samuntada, Pardinyes, Joan Maragall i Institut Moisès Broggi. Fotografia de la coberta i de la pàgina 121 d'Ivan Giménez, cedida pel Consorci d'Educació de Barcelona.

Direcció d'art i disseny dels materials Magnet

APS André Pessoa Studio

Material elaborat en col·laboració amb

Programa desenvolupat amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Consorci d'Educació de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Ajuntament de Sabadell

Ajuntament de Lleida

Aliances per a l'èxit educatiu:
Orientacions per desenvolupar
un projecte Magnet

Introducció	6	El partenariat	12	Els principis metodològics	38
Escoles i Institucions Magnet	10	1 Com s'origina el partenariat?	15	1 L'alumne és un subjecte actiu en el seu procés d'aprenentatge	48
		1.1 La gènesi de l'aliança	16	2 Aprendre és investigar deliberant	51
		1.2 Els referents	16	3 El currículum es treballa de forma competencial	52
		1.3 Construint l'aliança: el punt de partida	17	4 Els processos d'aprenentatge articulen pensar, fer i comunicar	54
		1.4 El preprojecte i les bases del partenariat	18	5 El professor o el mestre esdevé un estratega, un facilitador i un acompanyant en els processos	57
		2 L'inici de la relació entre les parts	20	6 Com podem plantejar l'aprenentatge partint d'aquests principis?	60
		2.1 Coneixement mutu i generació de desig	20	6.1 Interrogant inicial i conversa exploratòria	60
		2.2 Formalitzant el partenariat	22	6.2 Recerca i representació	62
		3 El desenvolupament del partenariat	24	6.3 Contrast i anàlisi de les representacions dels companys	63
		4 Les accions en partenariat	28	6.4 Producte final	64
		4.1 Formacions amb l'equip docent	28	6.5 Comunicar	64
		4.2 Activitats amb l'alumnat	29		
		4.3 Accions amb les famílies	30		
		4.4 Activitats divulgatives	32		
		4.5 Assessorament als centres educatius	33		
		5 La consolidació del partenariat	34		
		6 Seguiment i avaluació del partenariat	36		

Una organització basada en l'aprenentatge	66	La comunicació del projecte de centre	90	Com desenvolupar una aliança Magnet: el procés	134
1 Un centre que aprèn	69	1 Com s'entén la comunicació?	93	Fases del projecte	136
2 Lideratge per a l'aprenentatge	72	2 La necessitat: per què comunicar?	94		
3 Elements bàsics per al canvi	74	3 Com fer un pla de comunicació	96		
3.1 Existència d'un projecte comú	74	3.1 Reflexió inicial	97		
3.2 Constitució del professorat com a comunitat de pràctica	75	3.2 El pla d'acció	100		
3.3 Inputs externs de qualitat	79	3.3 Eixos de treball	103		
4 Estratègies organitzatives per acompanyar el canvi	80	4 Canals de comunicació externa	104		
4.1 Flexibilització dels horaris	80	4.1 La plana web del centre	105		
4.2 Espais i temps per a la coordinació	81	4.2 Materials de presentació del centre	108		
4.3 Visió àmplia dels espais	81	4.3 El vídeo sobre el projecte	110		
4.4 Estratègies organitzatives per implicar-hi les famílies	84	4.4 Els vídeos sobre projectes dels alumnes	112		
5 Com introduïm el canvi als centres educatius?	86	4.5 Les xarxes socials	113		
5.1 Diagnosi inicial	86	5 Estratègies de comunicació	114		
5.2 Construcció d'un projecte compartit	87	5.1 Les jornades de portes obertes	114		
5.3 Execució i seguiment	87	5.2 El treball en xarxa	118		
5.4 Avaluació i consolidació	88	5.3 El treball amb altres centres educatius	120		
		5.4 Les presentacions, els congressos i les exposicions de l'alumnat	122		
		5.5 Les accions performatives	129		
		5.6 La comunicació no verbal	130		
		5.7 La presència als mitjans de comunicació	131		
		6 Algunes dificultats freqüents en relació amb la comunicació: estratègies i recursos	132		

A child is sitting on a dark floor, surrounded by various toys and tools. The child is wearing a dark long-sleeved shirt and patterned pants. They are holding a small object in their hands. Around them are several toys, including a hammer, a saw, a wrench, a screwdriver, a small motor, a battery pack, and various plastic blocks and pieces. The word 'Introducció' is written in a large, white, serif font in the center of the image. The background is a dark, textured surface, possibly a carpet or rug. The overall tone of the image is educational and creative.

Introducció

Aliances per a l'èxit educatiu

Introducció

6

El programa **Magnet. Aliances per a l'èxit educatiu** va néixer per donar resposta a la necessitat d'equilibrar la composició social dels centres educatius, introduint pràctiques innovadores que permetin millorar la qualitat i l'equitat.

Es tracta d'un programa que la Fundació Jaume Bofill ha impulsat amb la col·laboració del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), juntament amb el suport del Consorci d'Educació de Barcelona i els Ajuntaments de Lleida i Sabadell.

Inspirat en l'experiència de les Magnet Schools dels Estats Units, el programa acompanya els centres educatius en el desenvolupament d'un projecte en aliança amb una institució d'excel·lència. Aquesta aliança ha de permetre al centre desenvolupar un projecte educatiu innovador, de qualitat, atractiu, que tingui magnetisme i que es converteixi en un projecte de referència en el seu territori, tant per a les famílies com per a la comunitat educativa.

Les institucions que hi participen són institucions de referència en un camp de coneixement específic (ciència, tecnologia, art, comunicació audiovisual, etc.) que tenen un compromís educatiu amb la societat i una gran capacitat de transferir innovació i coneixement.

Però, com fer una aliança que ajudi a enfortir el projecte de centre i a millorar la seva capacitat d'atracció? Des del programa Magnet hem considerat que era tan important tenir cura de la imatge externa, la marca i els elements i les estratègies de comunicació del centre educatiu, com la millora educativa per poder oferir un projecte innovador i de qualitat, que faci que les famílies hi matriculin els fills. L'aliança amb la institució, per tant, té un doble rol: ser un reclam perquè les famílies s'interessin pel centre, però sobretot, ser una palanca de canvi per a desenvolupar-hi unes estratègies educatives i organitzatives més innovadores.

Per a introduir aquestes estratègies, el programa ha comptat amb un equip de formadors que han acompanyat aquests centres educatius durant quatre anys. Aquest assessorament ha estat clau perquè els claustres d'aquests centres comptessin amb un espai per a compartir inquietuds i construir junts un nou projecte de centre sòlid i il·lusionador. Cal dir, però, que sense la voluntat de canvi dels claustres i dels equips directius el projecte no hauria estat possible.

Per tot això, el programa Magnet ha acompanyat els centres educatius en aquestes 4 dimensions:

- L'aliança amb la institució *partner*.
- La posada en pràctica d'uns principis metodològics que permetin que l'alumnat adquireixi les competències necessàries en el món d'avui.
- Els canvis organitzatius necessaris al servei de l'aprenentatge.
- Les estratègies i eines de comunicació del projecte de centre.

Després de quatre anys de projecte pilot, hem après moltes coses que volem compartir. El camí no ha estat fàcil, els reptes eren molts i cada centre educatiu és un món; el que funciona en un centre, no té per què fer-ho en un altre..., però ara sabem que si hi ha voluntat de canvi i implicació dels equips docents, els canvis poden ser molt poderosos.

En el llibre que teniu a les mans, hem volgut recollir aquelles orientacions i propostes que des del programa proposem a aquells centres i institucions que vulguin desenvolupar un projecte Magnet en el futur. Hi trobareu idees, propostes i exemples que hem anat recollint a partir de l'experiència dels centres educatius, les institucions i els formadors que han participat en la fase pilot del programa. A tots ells els volem agrair la bona feina que fan dia rere dia, la generositat i, sobretot, el compromís amb la qualitat i l'equitat educativa.

Roser Argemí

Cap del programa Magnet
Fundació Jaume Bofill

David Vilalta

Coordinador de les activitats formatives del programa Magnet
Institut de Ciències de l'Educació de la UAB

Escoles i institucions d'excel·lència

Les escoles i institucions que han participat en la fase pilot del programa són:

Escoles

Escola Josep M. de Sagarra
Barcelona

Escola Eduard Marquina i Escola Concepció Arenal
Barcelona

ESCOLA CONCEPCIÓN ARENAL

Institut Moisès Broggi
Barcelona

Institucions

Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

Institut de Ciències del Mar (CSIC)

Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

Escoles

**Escola
Samuntada**
Sabadell

**Escola Joan
Maragall**
Lleida

Escola Pardinyes
Lleida

Institucions

Institut Català
de Paleontologia
Miquel Crusafont
(ICP)

Magical Media
i la Universitat
de Lleida
(UdL)

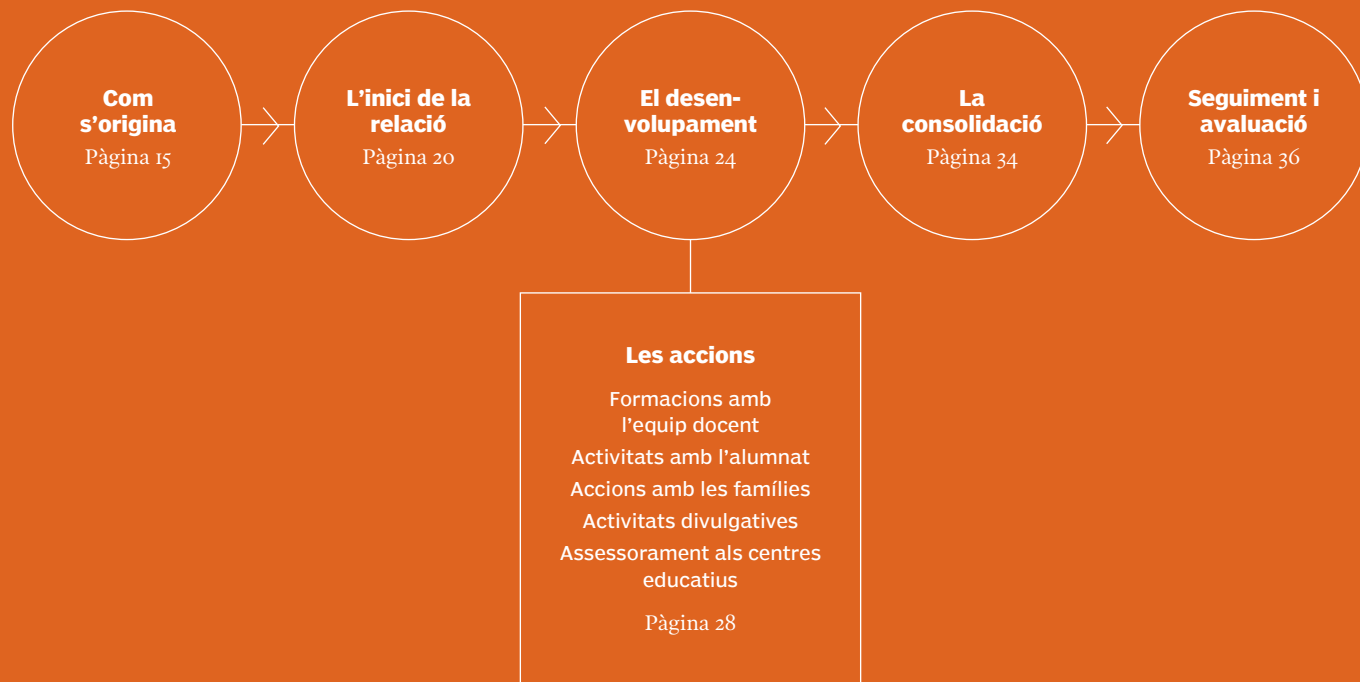
Institut de Recerca
i Tecnologies
Agroalimentàries
i Escola Tècnica
Superior
d'Enginyeria Agrària
(ETSEA) de la UdL

L'aliança dels centres educatius amb aquestes institucions els havia d'ajudar a enfortir el seu projecte educatiu i guanyar capacitat d'atraure les famílies del seu entorn. Però com fer-ho?

El partenariat

El programa Magnet proposa una relació de partenariat entre un centre educatiu i una institució de referència en un àmbit de coneixement. Mitjançant l'aliança es pretén assolir un objectiu fonamental: desplegar un projecte educatiu de qualitat que sigui atractiu per a les famílies, que esdevingui un referent en el territori i, al mateix temps, que contribueixi a millorar l'èxit acadèmic de l'alumnat.

A partir d'un eix vertebrador relacionat amb l'àmbit de coneixement de la institució s'articula i es desenvolupa un projecte d'innovació compartit. És per això que ambdues parts han de col·laborar, establir els acords i realitzar les accions necessàries per impulsar el projecte.

Només és possible portar a la pràctica una iniciativa educativa d'aquestes característiques de forma cooperativa; per tant, resulta imprescindible construir un vincle sòlid i propiciar una relació fluida entre les dues parts.

1

Com s'origina el partenariat?

Els projectes en partenariat acostumen a sorgir d'una necessitat o voluntat. Tenir clars els beneficis que aporta el partenariat ens ajudarà a dotar de sentit l'aliança.

Què permet l'aliança als centres educatius?

- Enfortir el projecte educatiu.
- Esdevenir un centre atractiu per a les famílies de l'entorn.
- Augmentar la matrícula i diversificar la composició social de l'alumnat.
- Desenvolupar un projecte basat en la qualitat i l'equitat.
- Enriquir-se amb el coneixement de la institució.
- Desenvolupar situacions d'aprenentatge competencials i vivencials a partir de les propostes de la institució.
- Enfortir el compromís dels docents i la comunitat escolar per afavorir una major coherència i intenció educativa al centre.
- ...

I a les institucions?

- Exercir activament el seu compromís social.
- Construir experiències educatives innovadores amb els centres educatius.
- Adquirir bagatge i experiència de treball en xarxa que els serà útil en altres espais i moments.
- Millorar la coordinació interna, implicant diversos departaments o equips de professionals en un projecte comú.
- Donar-se a conèixer a la comunitat educativa del centre i a la societat en general.
- ...

1.1 La gènesi de l'aliança

La idea d'establir una aliança sol originar-se a l'equip directiu del centre educatiu, perquè:

- El centre educatiu i la institució han col·laborat prèviament i decideixen treballar conjuntament en la implementació del projecte.

En aquest cas hi ha qüestions que es poden abordar amb agilitat, com per exemple tot el que fa referència al coneixement mutu i a la confiança entre els agents.

- El centre educatiu vol implementar el projecte i busca a l'entorn alguna institució amb qui col·laborar.

L'inici de la relació és una qüestió que cal cuidar especialment invertint-hi els esforços i l'energia necessaris perquè la interacció sigui positiva des de l'origen.

Quins criteris poden ajudar a seleccionar i trobar una institució?

- Que sigui una institució d'excel·lència en un camp de coneixement.
- Que sigui una institució compromesa educativament amb la societat: amb consciència del seu potencial socialitzador i de la capacitat de transferir innovació i coneixement.
- Que compti amb professionals que tinguin possibilitats reals de dedicar una part del seu temps, encara que sigui petita, al projecte.

Com busquem una institució?

- A proposta d'una persona vinculada al centre que hi té algun contacte.
- Consultant algun agent extern com l'Ajuntament o els Serveis Territorials d'Ensenyament.

1.2 Els referents

En la gènesi i el desenvolupament de la relació de partenariat és imprescindible que hi hagi una persona impulsora a cada part: el referent.

Qui és?

- Als centres educatius sol ser un membre de l'equip directiu i a la institució un responsable de l'àrea d'educació o divulgació.
- També pot ser un formador extern que acompanyi tot el procés.

Quines funcions té?

- Motivar i dinamitzar l'equip del centre educatiu i els professionals de la institució a l'inici del projecte.
- Facilitar un seguiment i un recolzament adequats durant tot el procés.
- Promoure que els agents implicats adquireixin els coneixements, els recursos i les eines necessàries per a construir i mantenir una relació fluida i autònoma durant el desenvolupament del projecte.
- Treballar perquè el lideratge del procés es vagi distribuint i diversificant gradualment i de forma compartida.

Construint l'aliança: el punt de partida

Una vegada els referents coneixen el programa i decideixen participar-hi, és el moment de buscar la implicació i complicitat dels seus equips, convocant-los a una sessió de treball interna que els permeti fer-se algunes preguntes i definir col·laborativament les bases del projecte: la sessió de diagnosi.

Quins són els objectius de la sessió de diagnosi?

- Implicar tot l'equip en el projecte.
- Concretar les condicions inicials per al desenvolupament del projecte.
- Imaginar i elaborar un esbós inicial de la proposta.
- Determinar les aportacions i els beneficis per a cadascuna de les parts.

Qui hi participa?

Al centre educatiu

L'equip directiu convoca tot el claustre.

A la institució

La persona referent convoca un equip de professionals que es vulguin implicar en el projecte.

Quins interrogants es plantegen?

Al centre educatiu

- Quina és la realitat del nostre centre?
- Pensem que podem fer alguna cosa per millorar la realitat del centre?
- Com podem fer que el centre esdevingui atractiu per a les famílies de l'entorn?
- Com ho farem? Què volem aconseguir?
- Quins canvis metodològics són necessaris per assolir aquest objectiu?
- Quines pors i quins neguits tenim?
- Veiem el partenariat amb la institució com una oportunitat?
- Què ens pot aportar la institució?
- Amb quina institució ens agradaria treballar?

A la institució

- Què podem aportar a l'escola?
- Què ens ofereix aquesta col·laboració?
- Per què ens resulta interessant i motivador aquest partenariat?
- Què podem aprendre del treball conjunt amb un centre educatiu?
- Qui participarà al projecte?
- Què farà cadascú?
- Podem trobar més companys i companyes que s'hi impliquin?

El preprojecte i les bases del partenariat

Finalitzada aquesta anàlisi prèvia els referents del centre educatiu i de la institució elaboren el preprojecte, un document amb les bases generals en què es desenvolupen els punts següents:

- Diagnosi inicial
- Objectius generals i específics
- Accions
- Fases i temporalització
- Agents implicats
- Seguiment i coordinació
- Resultats esperats

Aquest document és presentat per l'equip directiu al claustre del centre. A la institució, és la persona de referència qui el comparteix amb la resta de professionals implicats.

Com afavorim que la proposta tingui una acollida favorable?

- **Explicitant les bases del projecte.**
La consciència de la necessitat, la visió del projecte com una manera d'oferir-hi resposta i la constatació de les múltiples possibilitats que ofereix la col·laboració contribueixen a augmentar la motivació i a nodrir el gust per participar-hi.
- **Presentant una proposta accessible.**
La iniciativa ha d'estar connectada amb la tradició de cadascuna de les parts, ha de ser abastable i ha de tenir en compte les peculiaritats de cada agent, de manera que no es vegi com un impossible. A més, ha de contemplar la progressivitat i els temps en els processos de canvi.
- **Concretant el projecte conjuntament.**
Tant els membres del centre educatiu com els de la institució han de saber que participaran en la definició i la concreció del projecte. La proposta i la relació entre els agents es construiran de forma conjunta, partint de la realitat i del context de cada part, i s'adaptaran i es modificaran sempre que calgui.

- **Propiciant una relació basada en la reciprocitat.** El centre educatiu i la institució han de reconèixer l'expertesa de l'altre i considerar que podran aportar i guanyar alguna cosa amb el projecte. La idea de mutualisme contribueix a dotar de sentit la relació i a prendre consciència de tot el seu potencial.
- **Oferint confiança.** En la presentació de la proposta cal donar seguretat a les parts mostrant que se'ls facilitarà el suport i l'acompanyament necessaris durant tot el procés.

2

L'inici de la relació entre les parts

És important planificar bé les primeres accions i tenir cura de l'inici de la relació, perquè sigui generadora de desig de col·laborar.

2.1

Coneixement mutu i generació de desig

La relació de partenariat s'inicia mitjançant dues trobades de caire informal entre el claustre del centre educatiu i l'equip de la institució, que són la primera aproximació institucional i interpersonal entre els agents. Representen així el moment més “emocional” de l'aliança: l'intercanvi ha de contribuir a generar i fer créixer el desig de participar-hi, de col·laborar i d'implicar-s'hi activament. Cal que siguin unes trobades motivadores i significatives.

Quins són els objectius de les sessions?

- Afavorir el coneixement mutu i la sintonia entre els agents.
- Esbossar possibles accions.
- Generar desig vers la proposta.

Quines activitats podem fer?

- **Ronda o dinàmica de presentació.**
On cada participant pugui presentar-se i explicar què fa i com ho fa, per compartir el contingut del que fa cadascú i també aspectes organitzatius i de funcionament que ajuden a entendre les dinàmiques de cada organització.
- **Anàlisi de les potencialitats i les fortaleeses.**
Es posen en comú les perspectives sobre el projecte, detectant les aportacions que pot fer-hi cadascú i analitzant els punts forts i febles de la col·laboració.
- **Realització d'una activitat conjunta.**
Fer un joc, una activitat o una visita conjunta en què els participants es puguin conèixer fent alguna cosa plegats. Ha de ser una experiència vivencial i participativa que esdevingui significativa per als participants, i que els deixi amb ganes de conèixer més.

Què cal tenir en compte?

- Dur a terme una sessió al centre educatiu i l'altra a la institució. D'aquesta manera es propicia l'apropament, el coneixement directe i l'accés a la realitat de cada part.
- Afavorir el reconeixement de la tasca de cada agent. Que cadascú pugui fer visible, donar a conèixer i valorar la seva feina i la de l'altre.
- Mostrar la cara més propera de la institució: no es tracta de saber què pot oferir de manera formal, com ara tallers o paquets d'activitats, sinó de veure i imaginar conjuntament amb el professorat quines possibilitats es poden originar.
- Propiciar que s'exposin els possibles dubtes i interrogants inicials, i intentar resoldre'ls de forma col·laborativa.
- Mostrar el suport institucional i explicitar que es facilitaran les eines i la formació necessàries per a desenvolupar el projecte.
- Conciliar els àmbits d'especialització de la institució amb les demandes de l'escola.

Exemple Escola Eduard Marquina, Concepció Arenal i l'Institut de Ciències del Mar (ICM)

La primera trobada entre els mestres de les escoles **Eduard Marquina i Concepció Arenal** i els investigadors de **l'Institut de Ciències del Mar (ICM)** va ser a la platja; allà van fer una gimcana en què els mestres van haver d'observar, olorar, mesurar, mostrejar l'aigua de mar, diferenciar els tipus de sorra i testar aparells científics... Va ser una manera divertida i informal de conèixer i compartir els àmbits de treball de l'ICM.

Exemple Escola Josep M. de Sagarra i l'Institut Moisès Broggi

La primera visita que van fer els equips docents de l'escola **Josep M. de Sagarra** i de **l'Institut Moisès Broggi al MACBA** no va ser per conèixer les exposicions temporals... sinó que van fer el recorregut que fan les obres d'art al museu! De manera que des del magatzem d'arribada i fins a les sales de conservació, van anar coneixent els diversos professionals que treballen al museu.

2.2

Formalitzant el partenariat

Abans de començar a desenvolupar el projecte, és important formalitzar els compromisos de les dues parts i crear unes comissions de dinamització i de seguiment.

Redacció i signatura d'un conveni de col·laboració

Document que recull els compromisos de les dues parts pel que fa a les relacions, però també a les condicions internes de l'organització que caldrà afavorir perquè es pugui desenvolupar el projecte.

Creació de la comissió dinamitzadora

Equip motor en el desenvolupament i la implementació del projecte.

Qui l'integra?

Les persones que s'encarregaran d'implementar el projecte al centre educatiu i a la institució. Poden ser els mateixos referents o altres persones en qui els referents deleguin en el dia a dia de la implementació del projecte. En cas que el centre compti amb un formador, és recomanable que també formi part de la comissió.

Quines funcions té?

- Coordinar-se amb el partner.
- Vetllar per la implementació del pla anual.
- Dinamitzar la resta de l'equip implicat en el desenvolupament del projecte.

Quan es reuneix?

La comissió es troba amb certa periodicitat, en funció de les necessitats del projecte, i es comunica regularment (mitjançant contacte telefònic o via correu electrònic).

Creació de la comissió de seguiment

Comissió que treballa específicament en la planificació i l'avaluació del projecte.

Qui l'integra?

L'equip directiu del centre, el referent de la institució, l'inspector educatiu i un representant de l'Administració local. També és recomanable que hi participi un representant del Centre de Recursos Pedagògics.

Quines funcions té?

- Planificar les accions.
- Avaluar l'assoliment dels objectius.

Quan es reuneix?

Com a mínim en tres moments claus del projecte.

- A l'inici de curs per a aprovar el pla anual i calendaritzar les accions.
- Durant el primer trimestre, per definir les estratègies de cara al període de preinscripció.
- A final de curs amb una reunió de balanç global en què es valora conjuntament la feina feta i l'assoliment dels objectius, i es defineixen els reptes de cara al curs següent.

El desenvolupament del partenariat

Perquè sigui exitosa, la proposta de partenariat...

- Ha de comptar amb el suport i el recolzament suficient de l'equip docent i de la institució.
- Requereix que hi hagi a cada part algú capaç d'assumir-ne el lideratge, funció que solen desenvolupar els referents.
- Necessita una bona coordinació perquè esdevingui veritablement compartida i se n'exploti al màxim el potencial. Cal, doncs, definir els rols que assumirà cadascú així com el sistema de relació que tindran el centre educatiu i la institució.

El centre educatiu i la institució hauran de concretar el sistema de relació, que pot ser:

- **Relació centralitzada:** alguna persona de la institució i/o del centre educatiu articula les demandes i implica els professionals en funció de les necessitats.
- **Relació directa:** es crea un sistema en què les persones implicades participen col·laborant plegades en la concreció i la implementació de les accions.

Exemple MACBA

Al **MACBA** el Departament d'Educació ha treballat directament amb l'equip directiu i els mestres de les escoles i ha anat implicant altres professionals de la institució en moments determinats.

Exemple

Escola Samuntada

A l'**escola Samuntada** es van crear parelles entre els mestres dels diferents cursos i els investigadors de l'Institut Català de Paleontologia (ICP), per treballar col·laborativament i de forma directa en la implementació del projecte.

Els vincles de col·laboració entre el centre educatiu i la institució es construeixen mitjançant l'elaboració i la posada en pràctica del **pla de treball** anual, que recull una sèrie d'actuacions que permeten que cadascuna de les parts tingui previsió de com s'implementarà el programa. A la vegada, aquestes accions contribueixen a enfortir i consolidar la relació de partenariat, promovent moments de trobada i d'apropament real entre les parts, en què es poden originar noves col·laboracions.

El pla anual és, doncs, un document elaborat conjuntament entre l'equip directiu i els referents del centre i la institució: la base per articular les demandes del centre educatiu amb les propostes de la institució, determinar els objectius estratègics, els rols i les funcions de cadascuna de les parts, així com el sistema de seguiment i d'avaluació per a cada curs escolar.

Objectius específics del curs

Respecte al desenvolupament d'estratègies per tal d'incorporar el coneixement de la institució al dia a dia del centre

Objectiu	Acció	Persona(es) responsable(s)	Actors implicats	En què ens fixarem per avaluar-lo?
Apropar el món paleontològic als mestres i al dia a dia de les aules	Visita dels mestres a l'exposició "Eclosió de passat, ous i cries de dinosaure"	Formadora i investigador de l'ICP	El claustre	Grau de satisfacció del professorat a la sessió de valoració de l'activitat. Incorporació de nous conceptes i repercussió de la visita a les recerques dels diferents nivells.
	Xerrada sobre paleontologia a càrrec d'un investigador de l'ICP	Formadora i investigador de l'ICP	El claustre	Aplicació dels conceptes treballats en la planificació de la recerca que es farà a cada nivell.
	Planificació de les recerques d'aula conjuntament entre mestres i investigadors a la seu de l'ICP	Formadora i equip directiu	El claustre i els investigadors	Grau de concreció de la planificació Grau d'execució Grau de satisfacció del professorat a la valoració Magnet fi de curs.

Per al desenvolupament del projecte és molt recomanable que el centre compti amb un **formador**. Aquest formador hauria de ser un docent amb experiència com a formador en processos de transformació de centre i especialitzat en l'àmbit de coneixement de la institució. Si el centre no coneix cap formador amb aquest perfil, pot demanar assessorament a l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB, al seu Centre de Recursos Pedagògics o bé als instituts de ciències de l'educació de les altres universitats.

Les funcions principals d'aquesta figura són:

- Acompanyar els participants en els processos, oferint seguretat i resposta a les seves necessitats formatives.
- Facilitar una mirada externa.
- Promoure espais on els protagonistes puguin compartir, reflexionar i intercanviar.
- Afavorir la construcció de situacions d'aprenentatge a l'aula vinculades a l'àmbit de coneixement de la institució.

4 Les accions en partenariat

4.1 Formacions amb l'equip docent

Les accions que el centre educatiu i la institució poden fer junts són múltiples i variades, en aquest apartat trobareu algunes propostes i exemples.

Per tal que aquestes accions siguin significatives i potents, és important que hagin estat gestades conjuntament i parteixin de necessitats reals.

Característiques

Sessions impartides pels professionals de la institució i centrades principalment en l'àmbit temàtic del projecte.

El seu contingut pot ser a proposta de la institució o a demanda del centre educatiu.

Recomanacions

- Evitar el format de classe magistral: facilitar experiències formatives que resultin motivadores, en què els participants adquireixin un rol actiu.
- Que els mateixos docents puguin triar les temàtiques en les quals volen aprofundir.
- No plantejar-les com a càpsules informatives aïllades: han d'estar vinculades al projecte i ser generadores de situacions d'aprenentatge i dinàmiques d'aula.

Exemple Escola Samuntada, Escola Pardinyes i Escola Joan Maragall

A l'**escola Samuntada** els professionals de l'**Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP)** van oferir algunes xerrades de formació als docents del centre sobre paleontologia, sobre com treballa un paleontòleg... Una d'elles va ser sobre il·lustració científica i va servir als docents per preparar un projecte sobre la prehistòria.

A l'**escola Pardinyes** la xerrada d'un professor del Departament d'Hortofructicultura, Botànica i Jardineria de l'**Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària (ETSEA) de la UdL** al claustre va ser de gran interès, ja que va utilitzar l'observació directa, procediment bàsic en l'aprenentatge de les ciències, per explorar diferents branques de fruïter a la vegada que anava desgranant els coneixements concrets de les diverses fases en què l'arbre va desenvolupant els fruits.

A l'**escola Joan Maragall**, el professorat de la **Facultat de Ciències de l'Educació de la UdL** va explicar com es poden incorporar els mitjans audiovisuals com un recurs didàctic que permet desenvolupar diverses competències: des de la lectura de la imatge, fins a la creació de narracions amb imatge en moviment i so. També els va donar eines per a desenvolupar un projecte de ràdio escolar i sistematitzar-ne l'ús.

Activitats amb l'alumnat

Característiques

Activitats curriculars que es desenvolupen al centre educatiu o a la mateixa institució.

Poden presentar múltiples formats: tallers, activitats sobre el terreny i/o d'experimentació real.

Recomanacions

- Han de generar situacions en què els alumnes s'apoderin del seu propi procés d'aprenentatge.
- S'han de vincular a les màximes àrees competencials.
- Cal aprofitar l'interès que desperten les temàtiques, tant als mestres com als alumnes, per ampliar els eixos i que s'originin nous àmbits per explorar.
- Han de contemplar les demandes dels centres educatius.

Exemple

Escola Pardinyes, Escola Joan Maragall, Escola Sagarra, Escola Eduard Marquina i l'Institut de Ciències del Mar.

L'alumnat de l'**escola Pardinyes** va fer un tast de fruita al centre de **Fruitcentre de l'IRTA**. Amb aquest tast, els alumnes van aprendre les diferents característiques que es tenen en compte per catalogar les diverses varietats d'una mateixa fruita de cara al consumidor, i també van entendre la necessitat del rigor en la recerca científica.

Els alumnes de l'**escola Joan Maragall** van fer un treball de literatura i expressió oral que va culminar amb l'enregistrament d'una adaptació del *Conte de Nadal* en una sala Dolby del **Magical Media** amb el suport dels alumnes de Comunicació Audiovisual i Periodisme de la **UdL**.

El **MACBA** va proposar l'artista Laia Estruch per a fer uns tallers de creació sonora amb l'alumnat de l'**escola Sagarra**. Els alumnes van fer la seva primera partitura sonora a partir dels sons dels seus records.

Els alumnes de la classe dels taurons de l'**escola Eduard Marquina** van estar tot un trimestre investigant sobre els taurons i van poder assistir a la dissecció d'un tauró en el marc d'una masterclass sobre taurons que els va fer un investigador de l'**Institut de Ciències del Mar**.

Accions amb les famílies

Característiques

Visita a les instal·lacions i participació en activitats de formació. L'oportunitat d'involucrar-hi les famílies facilita que adquireixin una major comprensió del projecte, el coneixement de la institució i l'apropament al centre educatiu.

Recomanacions

- Cal afavorir que les famílies puguin conèixer directament el que fan els infants, els processos que segueixen i els seus aprenentatges.
- És molt recomanable que puguin participar en activitats en què els alumnes siguin protagonistes i expliquin el que han après.
- Per facilitar seva participació és recomanable que la convocatòria sigui conjunta entre el centre educatiu i la institució.

Exemple Escola Samuntada

Cada curs a l'**escola Samuntada** es fan activitats dirigides a mestres i a pares i mares del centre perquè les famílies coneguin millor com aprenen els seus fills a l'escola. L'objectiu es realitzar una pràctica d'aprenentatge per després debatre què han après i com ho han après.

El curs 2014-2015, amb un investigador de l'**ICP**, van fer una activitat que realitzen els paleontòlegs, la filogènia, amb un enfocament molt especial. La filogènia és la història evolutiva d'un grup taxonòmic d'organismes (Viquipèdia). Però al centre no van partir de l'evolució de cap ésser viu, sinó que ho van fer en relació amb els telèfons mòbils. Primer es van fixar en quins eren els ítems que havien de tenir en compte, després van recollir les dades, van fer l'arbre evolutiu dels telèfons mòbils i, finalment, el van comparar amb el d'un rinoceront.

Exemple Institut Broggi

Famílies, alumnes i professors de l'**Institut Broggi** visiten conjuntament les exposicions del **MACBA**. Un bon moment per conèixer-se de manera distesa i aproximar-se conjuntament al món de l'art contemporani.

Aliances per a l'èxit educatiu

El partenariat

Activitats divulgatives

Característiques

Actuacions destinades a donar a conèixer l'aliança Magnet així com les activitats i els projectes de l'alumnat en relació amb la institució.

La visibilitat de la feina implica una major comprensió dels processos que es produeixen mitjançant el projecte Magnet: què implica treballar amb una institució, quins canvis estan desenvolupant els centres, quins processos d'aprenentatge s'hi donen...

Recomanacions

- Durant el curs i al final és molt recomanable organitzar activitats o jornades en què els alumnes expliquin els projectes que estan fent i en què s'hi convidi la comunitat educativa.
- Accions en centres adscrits (escoles bressol o de primària): els alumnes poden oferir algun taller (científic, artístic...) als infants o fins i tot a les famílies d'aquests centres.
- La institució es pot implicar en la jornada de portes obertes de l'escola, oferint alguna activitat que serveixi de reclam per a les famílies.

Exemple

Institut Moisès Broggi, Escoles Eduard Marquina, Concepció Arenal i Escola Sagarra

A l'**Institut Moisès Broggi** es realitza una exposició anual en què els alumnes presenten els seus projectes artístics. El **MACBA** hi col·labora assessorant i aportant alguns materials expositius.

Les **escoles Eduard Marquina i Concepció Arenal** organitzen un Congrés de Petits Científics, en què els alumnes presenten una mostra dels projectes i les recerques realitzades durant el curs amb la col·laboració de l'**ICM**.

El **MACBA** va contactar amb el col·lectiu "Guerrilla de ganxet" per fer una acció performativa (Yarn Bombing) a la jornada de portes obertes de l'**escola Sagarra**. Les famílies van decorar col·lectivament la reixa de l'escola amb ganxet.

4.5 Assessorament als centres educatius

Característiques

Col·laboració dels professionals de les institucions a demanda dels centres educatius per a treballar qüestions concretes que sorgeixen amb el desenvolupament del projecte.

Recomanacions

- Aprofitar el coneixement i els recursos de què disposa la institució facilita que el centre educatiu adquireixi bagatge i estratègies per donar resposta a possibles necessitats originades per la implementació del projecte.
- Per a afavorir l'aportació de les institucions resulta fonamental que es produeixi una comunicació fluida entre les parts, que es motivi el professorat perquè generi i concreti les demandes, i perquè la institució les pugui acollir.
- Pot resultar molt positiu buscar la col·laboració d'experts de les institucions i del mateix entorn, més enllà dels professionals directament implicats en el projecte.
- La visita i l'accés dels professionals de la institució al centre educatiu durant la implementació del projecte pot facilitar que s'originin aquestes demandes d'assessorament.

Exemple Escola Pardinyes, Escola Sagarra

A l'**escola Pardinyes** es van plantar arbres al pati perquè els alumnes poguessin fer el seguiment de la floració i el creixement dels fruits amb la col·laboració de professorat de l'**ETSEA** de la UdL.

Un equip de professionals del MACBA va oferir estratègies i recursos al professorat de l'**escola Sagarra** per a aprofitar els espais del centre com a espais expositius.

La consolidació del partenariat

Què cal tenir en compte per afavorir la consolidació del partenariat?
A continuació, algunes claus que poden afavorir una relació sòlida i durable.

Ser explícits i concrets

- Explicitar bé els objectius i les funcions, sobretot el que s'espera de cadascú.
- Ser concrets a l'hora de formular demandes, per evitar malentesos.

Conciliar propostes i demandes

- Respectant els temps i els ritmes de cadascú i de les mateixes organitzacions.
- Adoptant una actitud flexible: la planificació anual ha de contemplar les modificacions que puguin originar les demandes sorgides del centre educatiu, les propostes de la institució, així com altres situacions no previsible.

Establir complicitats

- Promovent experiències significatives compartides entre els equips, que generin vincles personals.
- Intentant captar professionals de les institucions que puntualment puguin participar i fer aportacions al projecte.
- Buscant la col·laboració d'altres agents o entitats que puguin oferir recursos humans o materials.

Considerar les limitacions en els temps

- Tenint consciència que la feina de coordinació és intensa i sovint requereix molta dedicació.
- Oferint temps i espais perquè les persones implicades puguin reflexionar conjuntament, compartir el que fan i també el que necessiten.
- Valorant el plus que aporta l'experiència: el primer any solen aparèixer força dificultats i fins i tot es pot produir una sensació de desgast als equips, però el cert és que el rodatge adquirit permet optimitzar els resultats i reduir el volum de feina en cursos posteriors.

Consolidar grups impulsors a les institucions

- Afavorint que el projecte no sigui una iniciativa de persones aïllades.
- Creant un nucli dinamitzador que vagi implicant altres persones en moments determinats.
- Reconeixent la implicació dels professionals de la institució.
- Fent reunions informatives amb els equips de la institució per a visibilitzar internament el projecte i fent la difusió necessària perquè tothom conegui què s'està fent.

Treballar per la reciprocitat i la complementarietat

- Generant la confiança suficient entre les parts, tot afavorint els processos de cooperació des del compromís i la coresponsabilitat.
- Oferint el suport necessari perquè les institucions puguin funcionar a demanda dels centres educatius, amb tot l'esforç que això implica pel que fa a la comprensió de la realitat i l'atenció a les necessitats.

Afavorir una comunicació positiva i fluida entre les parts

- Determinant interlocutors al centre educatiu i a la institució que es comprometin a intercanviar informació general sobre com s'està desenvolupant el projecte, les novetats i les informacions rellevants. Cal afavorir que la institució conegui el que es fa a l'escola en el dia a dia, encara que no sigui sempre de forma presencial. Algunes eines que poden ajudar a difondre aquesta informació són: els correus mensuals o trimestrals així com els blogs, el web, i les xarxes socials dels centres.
- Creant espais que permetin l'intercanvi cara a cara en què els agents puguin compartir i reflexionar plegats sobre la posada en pràctica de les actuacions. Espais que afavoreixen una vinculació i una relació propera entre les persones participants.

- Afavorint canals de comunicació regulars sobre el que s'està fent. Aquest intercanvi pot contribuir que es generin iniciatives i que totes dues parts puguin expressar les seves necessitats (inquietuds, dificultats que sorgeixen, interrogants...). La comunicació mitjançant correus de posada al dia pot contribuir que tothom adquireixi una major consciència del que s'està fent i del que s'està desatenent.
- Potenciant la bidireccionalitat i els processos de difusió mútua. Cal que el centre educatiu comuniqui què fa, quins reptes es planteja, i que pugui manifestar les seves demandes a les institucions. D'altra banda, que la institució informi del que fa també pot resultar de gran utilitat als centres educatius, afavorint que s'explorin nous àmbits i que la relació vagi més enllà de les accions planificades.

Generar projectes emblemàtics

- Documentant, sistematitzant i revisant aquells projectes que han estat exitosos.
- Convertint aquests projectes en projectes emblemàtics que es repetiran cada any.

Exemple Escola Sagarra

A l'**escola Sagarra** han definit uns projectes emblemàtics per a cada nivell, que es repeteixen cada any amb petites modificacions i millores.

Per exemple, a P3 es fa un projecte de coneixement del MACBA. Abans d'anar-hi es fa un treball previ per generar expectatives entre els alumnes: s'ensenyen fotografies de l'edifici i objectes diversos per activar les idees que tenen sobre què és un museu i què hi podem trobar. Després de la visita, els alumnes fan una maqueta de l'edifici. Durant el projecte es treballen conceptes matemàtics com el volum i les propietats dels cossos geomètrics, així com aspectes artístics com la llum i el color.

Els alumnes de cicle mitjà i superior duen a terme algunes tasques a casa durant els períodes de vacances; una proposta oberta pel que fa al format i el contingut, que permet seguir mantenint el vincle dels alumnes i les famílies amb l'escola tot potenciant el plaer de la creació. Amb "**L'estiu en una capsa**" es planteja un títol per provocar la reacció de l'alumne a omplir o transformar una capsa amb les vivències i els colors de l'estiu. Amb les "**Llibretes d'hivern**" es proposa a l'alumne que pensi i creï el format de la seva pròpia llibreta i que l'ompli amb contingut visual i/o textual tenint cura de la redacció i ortografia. Posteriorment, els mateixos alumnes en fan una avaluació juntament amb la mestra a través d'exposicions orals, enquestes de valoració, graelles...

Seguiment i avaluació del partenariat

En el seguiment i l'avaluació del projecte i de la relació de col·laboració entre el centre educatiu i la institució, hi participen les dues comissions:

- Comissió de seguiment, que planifica les accions del pla anual i avalua l'assoliment dels objectius.
- Comissió dinamitzadora, que intercanvia informació regularment per tal de facilitar la posada en pràctica del projecte, resoldre les dificultats que puguin sorgir i, també, recollir i aprofitar al màxim les noves possibilitats que es puguin originar.

La comunicació entre els diferents agents implicats resultarà una qüestió clau en aquest procés de seguiment i avaluació.

L'avaluació del projecte ha de contemplar tant indicadors quantitatius (nombre d'accions executades del pla anual, nombre de participants...), com indicadors qualitatius (gra de satisfacció dels professionals implicats, expectatives dels alumnes i les famílies...).

Els principis metodològics

L'aliança Magnet pot servir per introduir canvis metodològics que permetin millorar les situacions d'aprenentatge i afavoreixin l'èxit escolar de tot l'alumnat.

Des del programa *Magnet. Aliances per a l'èxit educatiu* pensem que no hi ha un model únic i vàlid per a tothom, però sí que hi ha uns principis metodològics que poden fer que a partir del coneixement de la institució partner es generin estratègies d'aprenentatge que ajudin a enfocar allò que se sap d'una altra manera, i a incorporar nou coneixement, fent que els alumnes aprenguin més i millor.

La nostra proposta és que cada centre, mitjançant un procés participatiu que inclogui els diferents agents de la comunitat educativa (claustre, famílies, institució partner, formadors...) determini com es concreten i s'articulen a la pràctica aquests principis fonamentals.

Aquests principis s'inspiren en la tradició de renovació pedagògica del país, es nodreixen de diversos referents pedagògics¹, es fonamenten en la recerca educativa més recent i s'emmarquen dins el marc normatiu català, que planteja un enfocament competencial dels aprenentatges

¹ Entre altres: el moviment de l'Escola Nova, el socioconstructivisme de Vigotsky, la indagació dialògica de Wells, el pensament complex de Morin, el concepte d'aprenentatge profund de Ramsden, el pragmatisme de Dewey, l'interaccionisme simbòlic de l'escola de Chicago, l'educació emancipadora de Freire, la imaginació narrativa de Nussbaum o la democràcia del coneixement d'Innerarity.

L'educació primària ha de preparar els alumnes per donar respostes innovadores en una societat canviant i en evolució constant. Els nens han d'aprendre a pensar i actuar de manera integrada, considerant les interconnexions i interrelacions entre els aprenentatges. S'ha de promoure, de manera transversal, l'adquisició d'hàbits i valors per resoldre problemes i situacions des de qualsevol de les àrees curriculars, s'ha de fomentar la iniciativa, la creativitat, l'esperit crític i el gust per aprendre, i s'ha de desenvolupar la capacitat de l'esforç i la cultura del treball.

(...)

Els continguts de les àrees com a element fonamental per a l'assoliment de les competències s'organitzen en un enfocament integral, multifuncional i transferible de coneixements, destreses i actituds que tots els individus necessiten per al seu desenvolupament personal, la seva realització i inclusió. Aquests continguts degudament combinats i contextualitzats permeten assolir en acabar l'ensenyament obligatori les competències bàsiques, que són la base per continuar l'aprenentatge al llarg de la vida i per poder desenvolupar projectes individuals i col·lectius.

DECRET 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, DOGC núm. 6900

Una síntesi a partir d'una experiència de l'escola Concepció Arenal de Barcelona...

Els alumnes de sisè de l'escola Concepció Arenal, s'interessen per comprendre com és el fons marí. Amb aquest propòsit el mestre els prepara un seguit d'activitats que tenen molt de sentit perquè estan vinculades al seu interès per comprendre millor la relació entre fons marí, llum i vida.

Podríem pensar en aquest seguit d'activitats com en una història amarada de converses, de sentit crític, de rigor científic i de filosofia humanista quan alumnes i mestres dediquen força estones a l'aula per comprendre els dibuixos de cada una de les persones i, amb actitud de col·laborar, aporten suggeriments de millora a les idees inicials de cadascú.

Aquestes dinàmiques resulten una forma eficaç d'acostumar l'alumnat a aprendre a aprendre: tot detectant errors, evidenciant-los cercant-ne les causes i elaborant propostes de millora.

Però, quin camí han recorregut aquests alumnes i aquest mestre?

El fet que l'escola estigui vinculada a l'Institut de Ciències del Mar (ICM) genera un context que aporta molt de sentit a tot el que mestres i alumnes tracten sobre el mar. Aquest sentit és primordial perquè es doni un aprenentatge significatiu.

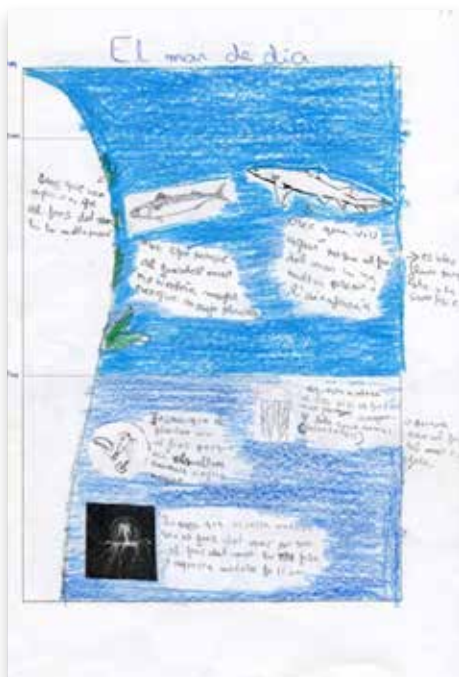

a

En un moment determinat, el mestre demana als alumnes que dibuixin com s'imaginen el fons marí.

En Xavier no els dona un full en blanc, els dona un full on hi ha marcat el nivell zero, una profunditat de 200 m i una altra de 1.000 m. A més del dibuix, cada alumne pot afegir-hi explicacions escrites i situar uns dibuixos fotocopiats d'un verat, un tauró, dues espècies diferents de meduses i plàncton.

Aquests dibuixos són les primeres explicacions dels alumnes i se'ls tracta amb el respecte que es mereixen unes primeres hipòtesis. Aquestes s'han de contrastar en primer lloc entre els iguals, amb el mestre i posteriorment amb informació que arriba a l'aula en formats diversos.

b

El mestre procura comprendre cada dibuix dels seus alumnes, possiblement els comenta amb companys de l'escola i amb científics de l'ICM.

Aquest moment és important perquè és la manera com els mestres ens fem conscients del pensament i del coneixement de cadascun dels nostres alumnes. I per tant és una forma de carregar-nos de raons per idear estratègies que els ajudin a progressar. Sovint, necessitem documentar-nos per poder interpretar el que hi apareix.

C

El mestre comenta els dibuixos amb els alumnes.

Aquest pas es pot fer de diverses formes; ara bé, en aquest exemple es tracta de trobar controvèrsies, errors i veure com es poden traduir en suggeriments per als companys, de forma que puguin millorar els seus dibuixos.

Aquests són moments importants dins les dinàmiques de grup ja que és quan s'aprèn a escoltar l'altre, a "posar-se en el seu lloc" i comprendre'l, a fer propostes de millora sense deixar de ser respectuós. També són moments en què afloren les resistències individuals a acceptar les equivocacions o falta de precisions pròpies, fins i tot les dificultats per acceptar els punts de vista de l'altre.

Aquestes situacions també permeten prendre consciència de la diversitat d'interpretacions a l'aula encara que es tracti un mateix tipus d'informacions. La diversitat humana és tan gran que les representacions dels alumnes sorprenen i enriqueixen les situacions d'aprenentatge, quan permetem que siguin persones creatives més que reproductives.

En els dibuixos es poden veure els suggeriments positius en color verd, i els suggeriments que qüestionen la informació que donen els dibuixos, en color vermell.

d

Fruit d'aquesta conversa es generen noves recerques que els ajudin a comprendre els fenòmens que porten entre mans:

- Necessiten fer-se càrrec de quant són 200 m i vincular aquesta comprensió de la distància a la visibilitat en un medi aquàtic.
- Necessiten informar-se sobre a quines fondàries es pesca; sobre si a qualsevol fondària hi ha la mateixa quantitat de llum; també necessiten ampliar els seus coneixements sobre el mar.
- Necessiten fer-se una idea sobre la importància de la llum per al creixement de les plantes.

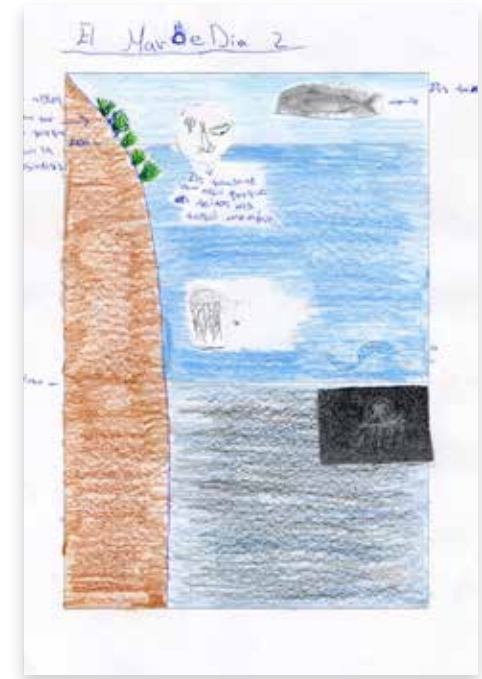

Per satisfer aquestes necessitats i relacionar-les, el mestre organitza experiències, experiments i els aporta informació:

- Amb l'ajuda d'una aplicació del mòbil van caminar 200 m per la rambla de Prim. Aquesta experiència els va permetre conversar fent servir l'experiència dels 200 m i els records que tenen de quan es banyen al mar per establir analogies fins a arribar a la conclusió: **“Quan nedem no podem veure-hi a tanta profunditat”**.
- Les informacions que troben consultant http://es.wikipedia.org/wiki/Pesca_submarina i a www.clubdelamar.org/cerco.htm els permeten concloure que: **“si la gent pesca a les profunditats esmentades, vol dir que a la part de 0 m a 200 m hi ha peixos”**. També consulten materials de l'ICM: www.educaixa.com/-/la-luz-en-el-mar-el-mar-a-fondo

El mestre demana a l'alumnat que faci novament un dibuix sobre el fons marí.

Aquests dibuixos incorporen molta de la informació gestionada durant el procés. Podríem dir que tant la conversa amb els dibuixos, com els mateixos dibuixos són elements clau per avaluar els aprenentatges.

Durant tot el procés el mestre ha cuidat molt les situacions comunicatives.

Aquests són moments en què l'alumnat ha de posar en funcionament totes les seves capacitats, comprensions, valors, emocions i formes de relacionar-se, és a dir les seves competències.

Amb aquesta intenció estratègica, el mestre i l'escola organitzen situacions en què els alumnes trobin sentit al fet de comunicar-se i relacionar-se tant amb alumnes del seu grup, com amb els d'altres nivells i també amb famílies i altres adults.

Per això l'escola Concepció Arenal organitza el dia Magnet, en què l'alumnat interactua intercanviant projectes realitzats, o el Congrés de Petits Científics, que organitza a final de curs conjuntament amb l'escola Eduard Marquina, on els alumnes presenten les seves recerques als seus companys de l'escola, familiars, científics de l'Institut de Ciències del Mar i altres adults.

L'alumne és un subjecte actiu en el seu procés d'aprenentatge

És algú que pensa, intueix i actua.

Té interpretacions i representacions pròpies sobre la realitat així com coneixements que ha anat elaborant des del seu naixement al llarg de la seva trajectòria vital.

El seu moment vital i emocional condiciona els processos d'aprenentatge.

És capaç d'establir converses autoregulables amb els seus iguals.

És capaç de regular els seus aprenentatges a partir de l'autoavaluació.

Es pot il·lusionar tot aprenent.

Un centre Magnet...

- Es basa en la participació activa de l'alumnat en els processos de recerca i de construcció conjunta de coneixement.
- Té en compte els ritmes i les necessitats dels infants i adolescents.
- Actua per compensar les desigualtats.
- Afavoreix que els alumnes sentin que els seus pensaments, idees, interpretacions i representacions de la realitat tenen valor.
- Fa que l'alumne se senti part d'un col·lectiu que aprèn i que el respecta.
- Potencia la presa de decisions en l'alumnat sobre el què i el com volen estudiar, i també sobre com avaluar els processos, adquirint estratègies per gestionar millor els seus aprenentatges i entendre què necessiten per continuar aprenent.
- Fomenta el desig d'aprendre i ajuda a obrir noves idees, coneixements i possibilitats afavorint la motivació i l'interès dels alumnes.
- Treballa l'autonomia, promovent que l'alumne participi en el seu aprenentatge, experimentant un creixement progressiu en la seva identitat d'aprenent.

- Mestres i professorat confien en les possibilitats i capacitats dels alumnes, oferint-los espais de participació reals i apoderant-los en el seu procés d'aprenentatge.
- Mestres i professorat destinen temps a comprendre el pensament i l'acció de cada un dels alumnes per planificar devolucions.
- Els alumnes quotidianament han de posar en funcionament tant habilitats cognitives d'ordre inferior (recordar, comprendre, aplicar) com d'ordre superior (analitzar, avaluar, crear-projectar).
- Aprofita el contacte amb experts de la institució que acompanyen processos de descoberta, recerca i aprenentatge.
- Té en compte els espais d'educació formal, no formal i informal en què s'eduquen els alumnes.

Exemple Institut Moisès Broggi

Aprendre amb i de l'experiència viscuda és la clau. Un exemple d'aquesta premissa és la creació de 4 peces cinematogràfiques fetes per l'alumnat de primer d'ESO de l'**Institut Moisès Broggi** a partir de fotografies d'espais del MACBA i de l'institut. Aquests muntatges de "Fotografia, so i text" realitzats en el marc del projecte Cinema en curs de l'associació A Bao A Qu, impliquen un procés de creació en què es treballa en petits grups per a la recopilació de materials i en gran grup per a la presa de decisions.

El camí recorregut fins arribar al producte final implica: recerca, ideació, tria i consens. En aquest procés intervé a l'aula un cineasta, posant en joc el procés creatiu d'un expert amb el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat.

Anar al MACBA per observar i fer fotografies, gravar el so, pensar i escriure el text, idear el muntatge i fer-lo, tot plegat té un plantejament que fa que l'alumne sigui l'agent principal que crea individualment i col·lectivament per una fita comuna, un film.

Per a més informació

Blog de Cinema en curs

<http://bloc.cinemaencurs.org/ca/posts/usuari/mbroggi>

Article al web de l'institut

http://institutbroggi.org/retrat-despais-broggi_macba/

Exemple

Escola Samuntada

L'escola **Samuntada**, amb la col·laboració de l'**ICP Miquel Crusafont**, ha organitzat el Museu Paleontològic Samuntada: amb unes rèpliques reals cedides per l'ICP, els alumnes han convertit l'escola en un museu, que ha obert les portes a les famílies i al públic general durant el cap de setmana de la Festa Major del barri. Els autors d'aquest projecte han estat els alumnes de segon i de sisè, que, amb el suport de cinc mestres i alguns pares i mares, han fet un treball intens de coordinació, organitzats en les comissions de treball col·laboratiu següents:

- Rèpliques: visita al Museu de Paleontologia, fer fotografies de les rèpliques, presa de mesures, elaboració de les fitxes tècniques...
- Publicitat: creació del logo del Museu Paleontològic Samutada (MPS) i del blog del MPS, organització d'un concurs de cartells, vídeo de promoció.
- Economia: recull del material necessari, pressupost i comanda.
- Guies del museu: recerca d'espais adients, preparació de les presentacions orals adreçades al públic.
- Manteniment: senyalitzacions i decoració dels diferents espais (murals, rètols).
- Activitats: preparació i dinamització de tres tallers simultanis (màscares, dards i jaciment) en l'horari d'obertura del museu. Botiga del museu.

Per a més informació

Blog del Museu Paleontològic Samuntada

<http://museupaleontologia-samuntada.blogspot.com.es/>

Aprendre és investigar deliberant

El punt de partida és allò que els alumnes pensen, saben, imaginin i/o relacionen amb els temes sobre els quals decideixen treballar.

Es plantegen interrogants o problemes vinculats a la realitat i a la vida dels infants obrint noves perspectives o responent a les seves inquietuds.

L'autenticitat i el significat d'allò que s'estudia i s'aprèn és fonamental.

Es promouen els processos d'investigació i recerca col·laborativa a partir de la formulació de preguntes clares, entenedores i rellevants per a l'alumnat que els permetin cercar, seleccionar i interpretar la informació així com provar, experimentar, imaginar i crear, individualment i col·lectivament.

Les propostes Magnet...

- Parteixen del fet que els alumnes atribueixin un sentit a l'objecte d'estudi i a tot allò que es fa.
- Generen situacions atractives i rellevants per als alumnes i faciliten que participin en la seva significació.
- Presenten i aborden temes sorprenents que despertin en l'alumnat la motivació i el desig de saber més i investigar sobre ells.
- Conviden els alumnes a fer-se preguntes, a imaginar, a sentir-se compromesos amb la temàtica i amb el grup.

Exemple Escola Samuntada

Els alumnes de P5 de l'**escola Samuntada** es plantegen una pregunta: "Com es vivia a la prehistòria?". Com a punt de partida, miren el vídeo "Odisea de l'espècie" que els permet començar a parlar del que saben, del que els sorprèn, d'allò de què dubten, d'allò que no tots els infants han entès de la mateixa manera, d'allò en què alguns no s'han fixat... Aquesta conversa inicial permet a la mestra començar a organitzar la recerca.

Per respondre als seus dubtes i controvèrsies van a la biblioteca a seleccionar les llibres que els seran útils per avançar en els seus investigacions. Necessiten organitzar la informació i estructurar-la, per això organitzen la classe de manera que sigui possible fer-hi un espai per posar els llibres, objectes dibuixos... i un temps per consultar-los.

Però hi ha elements importants de coneixement en què és difícil d'aprofundir si només busquen informació escrita, per això necessiten planificar altres activitats: veure eines de veritat, treballar amb pedres per veure com ho feien els prehistòrics i les dificultats que se'ls presentaven, experimentar com se sentien els prehistòrics abans del descobriment del foc, visitar un museu que els ajudi a entendre com eren les cabanes, fer-se els seus propis vestits per anar-se fent conscients de les tècniques i els instruments que feien servir a la prehistòria....

3

El currículum es treballa de forma competencial

També necessiten l'especialista en il·lustració científica de l'ICP per ensenyar-los a decorar de la manera més real possible les coves que volen construir, descobrir nous materials, fer-se una idea de com eren i com ho vivien.

Finalment, per explicar els seus descobriments fan una maqueta que és una bona eina per ajudar-los a resumir moltes de les coses que han après.

Per a més informació

🕒 **L'home de la prehistòria**
www.youtube.com/watch?v=qOVriFrUoNo

Els continguts curriculars es connecten a l'entorn, a la realitat i a l'àmbit temàtic de la institució de manera que s'afavoreix un aprenentatge significatiu i profund.

El coneixement i els sabers es treballen des de la complexitat i amb perspectiva polièdrica: les àrees curriculars s'interrelacionen i els continguts es treballen transversalment.

Els continguts curriculars són el mitjà necessari per desenvolupar competències bàsiques en l'alumnat.

La concepció Magnet del currículum, dels continguts i del saber implica...

- Facilitar l'adquisició d'habilitats i coneixements en l'alumnat, la seva aplicació a diverses situacions de la vida quotidiana i el desenvolupament de la capacitat d'utilitzar-los de forma transversal i interactiva en contextos i situacions complexes.
- Promoure l'adquisició de noves eines d'expressió i representació, noves portes a l'imaginari per a expressar diferents punts de vista de l'objecte d'estudi.
- Trencar amb el triangle didàctic tradicional establint connexions amb l'entorn, amb la realitat, amb la institució partner, amb les persones i amb les idees.
- Promoure en l'alumnat la consciència de la funcionalitat dels continguts així com la seva connectivitat.

- Oferir un medi educatiu ric en novetats i informació amb diversitat de fonts, productes, instruments, materials...
- Oferir projectes globalitzadors, en els quals l'objecte d'estudi se situa en el seu context, en què s'aborden les relacions entre les parts i el tot, amb la finalitat de reconstruir-lo.

Exemple Escola Josep M. de Sagarra

A l'**escola Josep M. de Sagarra** es va prendre com a eix central del curs 2014-2015 el dibuix com a eina de coneixement. Així, el traç es va lligar a la ciència i la matemàtica a través de l'observació i representació de fenòmens físics, per exemple, o també al dibuix descriptiu botànic. O a la literatura, a través de la il·lustració, o quan es va entendre el dibuix com a representació del record i es van redactar unes narracions. També es va diversificar l'ús d'eines i estris que ens permeten dibuixar, des d'una barra de carbonet fins un punt de llum, així com els suports, que podien anar des d'un full de paper fins a l'espai tridimensional de l'aula.

Tot aquest treball va culminar en una gran festa del dibuix: #SagarraDibuixa, on durant tot un dia es van plantejar diverses activitats a l'entorn del dibuix amb tot l'alumnat del centre.

Per a més informació

Petita crònica d'una jornada especial

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-josep-maria-de-sagarra/activitats/actualitat/petitacronicadunajornadaespecial>

Els processos d'aprenentatge articulen pensar, fer i comunicar

L'aprenentatge està vinculat a processos de presa de consciència. Aprenem fent, reflexionant sobre el que fem i revisant el que sabem fer. Sabem que quan hi ha una intenció comunicativa aquests processos creixen exponencialment.

És per això que donem valor a la relació i la interconnexió existent entre aquests tres dinamismes bàsics: fer, pensar i comunicar.

Aquestes tres accions es repeteixen en els processos d'aprenentatge i s'entrellacen entre si en un sentit fractal, de manera que cada repetició representa una nova adequació.

A les pràctiques educatives l'articulació entre el pensar, el fer i el comunicar es produeix mitjançant...

- Processos de revisió i exploració constant, individual i col·lectiva, del que se sap.
- Processos de recerca conjunta.
- Processos de representació individual en què els alumnes puguin exterioritzar i materialitzar les seves idees, pensaments i sabers en relació amb l'objecte d'estudi.
- Processos dialògics i reflexius en què els alumnes avancin conjuntament en la construcció de coneixement deliberant, contrastant, arribant a generalitzacions i, si escau, contemplant les possibles discrepàncies o matisos.
- Processos d'aplicació i transferència dels sabers construïts per a la resolució de problemes o situacions pràctiques en diversos contextos.
- Processos comunicatius en què l'alumnat comparteixi amb la resta de membres de la comunitat allò que ha fet i el que ha après, posant en joc diferents tipus de llenguatge.

Aquest conjunt de processos permeten a l'alumnat...

- Deconstruir i construir el coneixement conjuntament, mitjançant un projecte comú basat en la formulació de preguntes, les aportacions dels membres del grup, la introducció de nova informació provinent de diverses fonts i la pròpia experiència.
- Que es vagi teixint una història compartida com a comunitat d'aprenents en què l'aprenentatge té sentit.
- Treballar en equip i cooperativament.
- Desenvolupar habilitats socials com l'assertivitat, l'empatia, la comprensió, el diàleg o aprendre a acceptar tant els elogis com les crítiques fraternes i respectuoses.
- Comunicar i exposar amb qualitat les seves idees i els seus processos, tot consolidant els aprenentatges.
- Reflexionar i avaluar els processos propis i els que es duen a terme amb la resta del grup.

- Viure i conèixer en la diferència i la diversitat. Entendre les múltiples mirades com a font de riquesa i creixement personal.
- Comprendre els altres i entendre com pensen. Sense imposar criteris ni assimilar idees.
- Viure una pràctica inclusiva i augmentar l'autoestima: tothom aporta i sent que la seva aportació és valuosa.

Exemple

Escola Joan Maragall

Pel que fa al grup...

- Generar un clima positiu en què es comparteixen experiències i es construeixen vincles afectius amb els iguals, amb l'educador i amb la resta de la comunitat.
- L'aula esdevé un lloc segur on l'alumne pot explicitar els seus models mentals, contrastar-los amb els dels companys i amb el coneixement, enfrontant-se a la simulació de problemes que li permetin progressar.
- Les relacions col·laboratives, els processos de reconeixement i la mateixa concepció i posada en pràctica de què vol dir aprendre i com s'aprèn, faciliten la creació d'un espai de benestar i un clima positiu i inclusiu. Tant a l'aula com al centre.

Els alumnes de tercer de l'**escola Joan Maragall** reben un vídeo de tres estudiants franceses que volen anar a estudiar a fora i que, mig en francès mig en català, els plantegen la necessitat que tenen de conèixer diferents països, la seva llengua i els valors culturals que tenen.

Cal donar una resposta a la necessitat i els alumnes de seguida s'engresquen i organitzen una recerca d'informació, començant per l'entorn més proper a cada infant: on viu?, com és? com són els integrants de la seva família? Però de seguida sorgeixen altres preguntes, com: quins són els orígens de la seva família?

La cerca d'informació es va ampliant a aspectes com la gastronomia, la música i les danses, els personatges importants, edificis significatius, jocs, festes, el paisatge, la llengua..., tant d'aquí com dels països d'origen de les famílies dels infants.

La posada en comú de tota aquesta informació comporta situar en la geografia cada una de les procedències i, per mitjà de Google Maps es fa un viatge virtual tant pels carrers de Lleida com per algunes ciutats dels països de procedència dels familiars dels alumnes. Finalment s'elabora entre tot el grup un mapamundi per situar aquests països d'origen.

Així mateix, els alumnes prenen consciència de la diversitat lingüística d'aquests països, i construeixen un arbre de les llengües, on cada fulla conté una paraula en una llengua diferent. L'activitat permet integrar el treball que es fa des de l'àrea de plàstica i, a més, enllaçar-lo amb l'estació que s'està vivint, la tardor.

Finalment, s'organitza tota aquesta informació i s'elabora un vídeo de resposta, en què els infants sintetitzen i comuniquen la resposta a les noies franceses.

Els infants fan diversos assaigs i després s'enregistren els uns als altres, aprenent així les nocions bàsiques per enregistrar i editar un vídeo i fer servir l'efecte chroma per anar posant imatges de fons de cada país darrere dels infants que parlen. Però, sobretot, aprenen a exposar en veu alta els seus treballs, fent atenció al volum de la veu, la pronunciació, la vocalització i la postura del cos davant la càmera i els altres companys.

L'audiovisual realitzat s'envia a les noies franceses, que finalment fan una visita de retorn als infants per parlar amb ells, establir un vincle de caire afectiu i agrair-los la feina feta, la qual cosa servirà per donar valor i significativitat a l'aprenentatge.

Per a més informació:

Article al web de l'escola

<http://agora.xtec.cat/escjoanmaragall/les-franceses/>

El professor o el mestre esdevé un estratega, un facilitador i un acompanyant en els processos

Professorat i mestres, sense confondre's amb l'alumnat, investiguen amb els seus alumnes procurant transformar l'aula en una comunitat de persones amb criteri que indaguen conjuntament.

El professor esdevé algú que intervé i guia els processos de coconstrucció de coneixement, valors, normes i de creació d'una identitat d'aprenent. Es trenca amb la linealitat tradicional en què el professor explica i els alumnes escolten.

El docent investiga, reflexiona i aprèn: no només per tot el coneixement que adquireix fruit de l'aliança amb la institució, sinó perquè considera que la interacció amb els alumnes li aporta coneixement que millora la seva pràctica com a docent.

El professorat hauria de...

- Desenvolupar un rol conscient alineat amb els principis pedagògics.
- Qüestionar-se què signifiquen els errors i com gestionar-los en cas que sigui necessari: l'assaig-error, els problemes que puguin sorgir durant el procés de canvi i les dificultats en la implementació del projecte es viuen de forma compartida i constructiva.
- Promoure els processos d'interacció dialògica i comunicativa a l'aula.
- Potenciar la recerca i la interacció amb la vida fora de l'aula.
- Planificar, reflexionar i avaluar contínuament la seva pràctica: de forma individual però també amb la resta de l'equip educatiu.
- Buscar ajuda quan la necessiti i oferir recolzament als companys.
- Estar atents a l'emotivitat dels seus alumnes i del grup.
- Mostrar interès per estar actualitzats pedagògicament i científicament.

Exemple

Escola Eduard Marquina

Quan la realitat entra a l'aula i el currículum és un instrument que ajuda l'alumnat a comprendre-la; quan el que mestres i alumnes fan és autèntic, de veritat; quan la llibertat d'expressió, un respecte exquisit i la comprensió presideixen les relacions interpersonalment; quan l'escola i els mestres cerquen oportunitats i saben aprofitar regals com el que els va oferir l'Institut de Ciències del Mar, facilitant que els infants de l'**escola Eduard Marquina** poguessin conversar i fer preguntes directament als investigadors en plena campanya oceanogràfica a l'Antàrtida...; quan conflueixen totes aquestes variables, mestres i alumnes viuen històries inoblidables d'aprenentatge.

Situar l'alumnat en una campanya de l'ICM a l'Antàrtida i generar converses per veure quines preguntes podem fer als investigadors posa els infants en situació de connectar informacions, interessos i creences. Per a ells pren sentit fer-se preguntes perquè forma part de la història que viuen a l'escola i perquè hi haurà algú de veritat que veuran per Skype i els contestarà.

D'aquesta manera apareixen moltes preguntes. Trobar-hi respostes és tot un repte per als infants i els mestres. Segurament, algunes no s'abordaran. Tot plegat genera un context en què té molt de sentit escriure, llegir, cercar informació, consultar webs, llibres, realitzar càlculs, trobar dimensions a objectes i mesurar-les, deliberar...

En aquest magma de propòsits, preguntes, emocions, imaginació... els mestres faciliten i acompanyen, i els científics aporten informació de molt valor i aquell caliu humà que fa que sigui interessant.

Algunes de les preguntes que van fer els alumnes:

Perquè fa tant de fred a l'Antàrtida? Si el gel és aigua congelada i a l'Antàrtida quasi no plou, perquè hi ha tant de gel? Com van vestits els científics per aguantar el fred? Per què els pingüins no tenen fred? A l'Antàrtida no es fa de nit en tot l'any o només ara? Quant mesura el tros de gel més gros de l'Antàrtida? Com es formen els corrents que arrossegueu les meduses? A l'Antàrtida hi ha contaminació? El plàncton pot viure a sota de les plaques de gel? Com es treballa en un vaixell oceanogràfic? Alguna vegada us heu quedat atrapat amb el vaixell al gel? Quins estudis i quant de temps cal per arribar a ser comandant?

Per a més informació

 Web de l'ICM Divulga
http://icmdivulga.icm.csic.es/camp_pegaso_escoles_marquina_cat/?lang=ca

Exemple

institut Moisès Broggi

A l'**institut Moisès Broggi**, els alumnes dediquen una franja horària setmanal al desenvolupament dels projectes artístics d'innovació. A cada nivell d'ESO hi ha un tema central i el professorat implicat és el de les matèries més vinculades amb el projecte. Al web de l'institut podeu trobar més informació sobre com es desenvolupen i avaluen aquests projectes de treball globalitzat:

 Projecte de 1r
Qui sóc? Com ets? On som? (Visual i Plàstica, Ciències Socials, Llengua catalana i Literatura)
<http://institutbroggi.org/projectes/projecte-de-1r-deso/>

 Projecte de 2n
El món dels objectes. Emoció i representació (Llengua catalana i Literatura, Música, Llengua castellana i Literatura)
<http://institutbroggi.org/projectes/projecte-de-2n-deso/>

 Projecte de 3r
Estrumetacles: estructures, mecanismes i habitacles (Visual i Plàstica, Tecnologia, Biologia i Matemàtiques)
<http://institutbroggi.org/projectes/projecte-de-3r-deso/>

 Projecte de 4t
Creadors en Residència (Visual i Plàstica), Brogg'smètics (Física i Química i Anglès), Evolucionem (Biologia i Geologia i Anglès) i un projecte des de la matèria d'Economia juntament amb Anglès
<http://institutbroggi.org/projectes/projectes-de-4t-deso/>

6 Com podem plantejar l'aprenentatge partint d'aquests principis?

6.1 Interrogant inicial i conversa exploratòria

A continuació desenvolupem les fases principals que integren les activitats i les propostes educatives Magnet.

A partir d'una proposta del professorat, de la institució partner, d'una lectura, de la vida quotidiana del grup, d'algun esdeveniment social, de l'aportació d'algun alumne, d'una notícia de premsa... s'identifica una situació en què alumnes i professorat es fan preguntes i defineixen un objecte d'estudi o recerca que els resulti atractiu, motivador i significatiu. S'inicia un procés d'investigació o de construcció conjunta.

En aquest procés mestres, professors i alumnes...

- Observen el món, entren en contacte amb fenòmens o situacions reals, també amb expressions culturals, informacions concretes, textos, artefactes, personatges...
- Imaginen, exploren sentiments i emocions.
- Mantenien converses exploratòries.
- Acorden propòsits, identifiquen problemes, estableixen l'objecte d'estudi.

En aquest procés el professorat...

- Genera escenaris i situacions que propicien l'emergència de situacions autèntiques, reptes, dubtes, preguntes, anticipacions... desig d'aprendre.
- Fomenta un esperit atrevit, indagador i inquiet en l'alumnat.
- Escolta amb atenció els alumnes i pren nota de les seves aportacions.
- Anima, apodera i fomenta que cada alumne reconegui i expressi la seva subjectivitat.
- Afavoreix que es produeixi un aprenentatge situat i contextualitzat.
- Contribueix que els alumnes construeixin una història col·lectiva amb sentit.
- Aconsegueix que la pregunta inicial esdevingui significativa i que se n'exploti al màxim el potencial, encara que no l'hagin formulat els alumnes.

En aquest procés destaquem el rol que adquireix la institució

- Aporta un flux de comunicació amb els alumnes molt vinculat a la realitat: a coses sorprenents per als infants i per als mestres, que donen autenticitat a allò que estan estudiant i aprenent. El que fan està connectat a la realitat.
- No ofereix propostes tancades o productes. A partir d'una activitat es genera tot un procés complex d'aprenentatge.

Exemple Escola Pardinyes

El professorat de l'**escola Pardinyes** va plantejar una pregunta a tot l'alumnat per iniciar un diàleg sobre la fruita: la fruita és un ésser viu? Arran d'aquest interrogant els estudiants van conversar fins arribar ells sols a una altra qüestió: la fruita respira? Per poder avançar en la resposta d'aquesta qüestió, que els feia ballar el cap, van visitar el Fruitcentre de l'IRTA. Allí van conèixer les càmeres d'atmosfera controlada que servien per alentar la respiració de la fruita i retardar-ne la maduració. Aquesta experiència va servir perquè dissenyessin diversos experiments a partir de la manipulació d'algunes variables que tenien relació amb l'atmosfera i l'oxigen. Finalment les conclusions a què van arribar es van presentar en una xerrada de l'alumnat implicat al Congrés de Ciència dels Infants a Lleida.

Per a més informació

Vídeo de la presentació al congrés

<https://www.youtube.com/watch?v=xJwuTeN3fpA>

Recerca i representació

Una vegada concretat l'objecte d'estudi, els alumnes sols, en parelles o en petit grup, amplien la informació: fent cerques a Internet, llegint diverses tipologies de textos i fonts d'informació, conversant, anticipant, imaginant i planificant l'acció.

Apareix un munt de conceptes, idees, informacions que cal comprendre. Es demana als alumnes que exterioritzin, plasmin i materialitzin les seves idees, pensaments i sabers sobre la temàtica a través d'algun suport. D'aquesta manera, allò abstracte es visualitza, esdevé manipulable.

En aquest procés el professorat...

- Ha de fer un esforç per comprendre el pensament que hi ha en cada alumne. Procurant descobrir-ne la coherència, la lògica, els límits i les potencialitats.
- Adquireix un major coneixement dels seus alumnes.
- Ha de plantejar situacions que convidin que cadascú pugui construir la seva explicació: encara que hi hagi alumnes que no hi estiguin acostumats i els pugui costar, cal animar-los a atrevir-s'hi.
- Ofereix canals amplis perquè els alumnes puguin expressar les seves idees, pensaments i sabers de forma tangible. Les possibilitat són múltiples: un dibuix, un escrit, una maqueta, un moviment o una producció audiovisual.
- Desperta i recull de forma explícita les idees, informacions i representacions que l'alumne ja té per a fer-les progressar.

En aquest procés l'alumnat...

- Ha de fer l'esforç de plasmar el seu pensament amb la intenció de donar-lo a conèixer.
- Pren consciència de les seves fortaleces i debilitats.
- S'educa en una actitud de superació.

6.3

Contrast i anàlisi de les representacions dels companys

Les produccions són exposades i es demana als alumnes que observin el que ha fet la resta amb una actitud de descoberta: fixant-se si troben alguna cosa sorprenent o que ells no havien pensat.

En aquest procés el professorat...

- Ha de pensar com i on exposar allò que els alumnes han realitzat de forma atraient, reconeixent el valor de cada producció.
- Motiva i anima a l'anàlisi i la reflexió introduint preguntes que convidin l'alumnat a pensar.
- Fa un recull de les idees de tots els alumnes i prepara devolucions amb la intenció que l'alumnat prengui consciència i es potenciï el procés.

Les produccions elaborades són debatudes en el si de la comunitat: els alumnes contrasten les interpretacions pròpies amb les dels altres, de manera que es generen nous significats.

També es contrasta el coneixement que s'elabora en el grup, amb l'exterior a través d'expressions culturals, personatges històrics o actuals, la institució partner, un familiar expert, alumnes d'altres classes o escoles...

En aquest procés el professorat...

- Connecta els coneixements que es posen en joc amb nous suports que permetin avançar. Introdueix informació externa a partir de les intervencions dels alumnes.
- Afavoreix una ampliació de l'espectre cultural de l'alumnat mitjançant la deliberació, el contrast i la introducció de mirades alternatives.
- Potencia els processos de reflexió introspectiva: la consciència de per què pensem com pensem i què origina els propis pensaments i representacions.
- S'apodera per poder gestionar un grup d'alumnes amb llibertat suficient perquè es puguin expressar, puguin interaccionar i comunicar-se sense que això impliqui un caos.
- Afavoreix en l'alumnat la fabulació, la llibertat de pensament i el compromís que suposa pensar col·lectivament.

En aquest procés l'alumnat...

- Aprèn a descentrar-se i pren consciència que davant d'un mateix problema o situació hi ha diverses formes d'abordar-lo, diferents explicacions...
- S'acostuma a trobar raons, evidències.
- Aprèn a repensar-se i a acceptar suggeriments.
- Pot viure les equivocacions com un estímul per aprendre.

6.4 Producte final

S'acaba amb una generalització, o la construcció d'algun artefacte, obra artística, edició de vídeo, notícia... Aquesta plasmació de tot el procés en un producte accepta la discrepància, els matisos, la diversitat, per controvertida que sigui; ja que és on s'ha pogut arribar.

D'altra banda aquesta objectivació permet remirar el resultat i repensar-lo, escoltar nous suggeriments, introduir-hi millores.

6.5 Comunicar

Es comparteix allò que l'alumnat ha fet i après. Es tracta que cada alumne, sol o en equip, faci una exposició oral, una conferència o una presentació vinculada a la recerca i al projecte treballat més enllà del producte elaborat. El grup classe també pot preparar una exposició o una presentació pública.

En aquesta fase el professorat...

- Acompanya l'alumnat perquè aprenguin a documentar la recerca així com el procés de fer-la; genera així una cultura de la documentació entre l'alumnat.
- Facilita una forma d'emmagatzemar la informació.
- Té accés a la documentació de cada alumne i ofereix retorns, suggeriments, aportacions, idees i retocs.
- Promou que la resta del grup aprengui a fer i faci suggeriments als companys.
- Proporciona orientacions sobre com fer presentacions orals, exposicions...
- Té cura dels detalls: l'ambient, l'estètica, els efectes especials.
- Promou la participació de l'alumnat en la presa de decisions en relació al què i com comunicar.

- Dóna valor a les pràctiques vinculades al muntatge d'actes.
- Hi incorpora les noves tecnologies aprofitant-ne el potencial.

Què comporten aquests processos comunicatius?

- Donar valor a la feina de l'alumnat i dels mestres. Obrir-se al món i compartir.
- Generar sentiment de pertinença i construir comunitat.
- Reforçar els aprenentatges: el procés de fixació dels coneixements es potencia quan les adquisicions es comparteixen amb persones amb qui no estem en contacte habitualment.

Exemple institut Moisès Broggi

Quan un alumne és capaç de verbalitzar el que ha après, hem assolit un objectiu bàsic: l'aprenentatge transformat en coneixement perdurable. Des d'aquesta convicció, l'alumnat de primer a quart d'ESO de l'**Institut Moisès Broggi**, al final de cada trimestre fa una exposició oral del projecte artístic i d'innovació treballat.

Aquestes presentacions es fan davant els companys del nivell, i posen en joc moltes coses: ordenar informació, triar, explicar processos, reflexionar i mostrar el producte final en relació amb els referents d'art treballats.

Les presentacions de final de trimestre són un assaig de la presentació resum dels projectes de final de curs. En aquest cas, una selecció d'alumnes voluntaris exposa la feina feta davant famílies, institucions i altres persones convidades.

Per a més informació

Primeres exposicions orals dels projectes 2015-2016

<http://institutbroggi.org/primeres-exposicions-orals-dels-projectes-2015-2016/>

Emocionant presentació dels projectes del curs 2014-2015

<http://institutbroggi.org/emocionant-presentacio-dels-projectes-del-curs-2014-2015/>

Recomanem

Els "7 principis de l'aprenentatge"

a partir dels continguts de *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*, OECD Publications, 2010
www.fbofill.cat/publicacions/infografia-els-7-principis-de-laprenentatge

Avaluar per aprendre, entrevista a Neus Sanmartí

www.fbofill.cat/videos/avaluar-aprendre

Cooperar per aprendre, entrevista a Boris Mir

www.fbofill.cat/videos/cooperar-aprendre

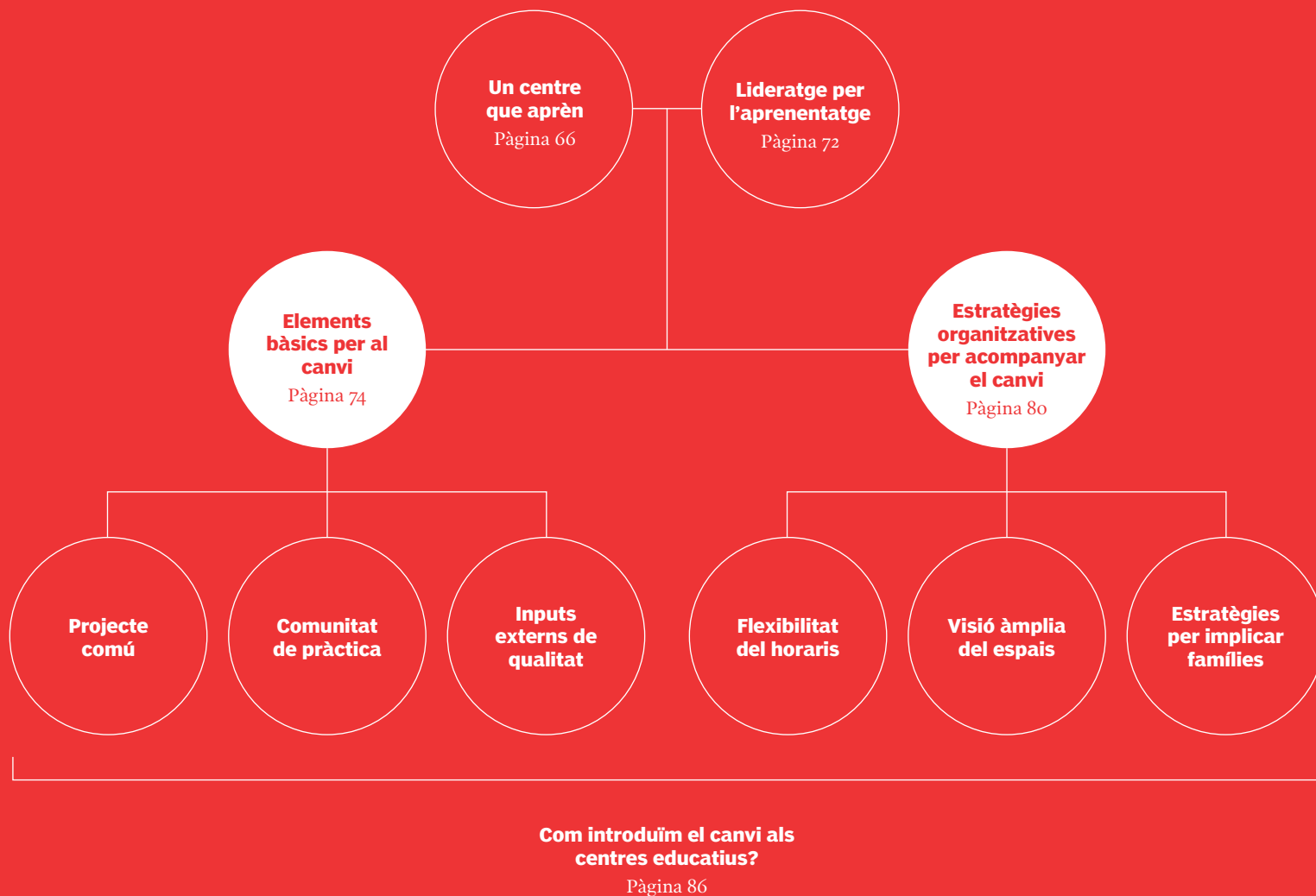

Els espais de ciència en educació infantil, entrevista a Montse Pedreira

www.fbofill.cat/videos/els-espais-de-ciencia-en-educacio-infantil

Una organització basada en l'aprenentatge

Per tal que l'aliança amb la institució *partner* esdevingui una oportunitat i es puguin introduir els canvis metodològics per desenvolupar un projecte pedagògic innovador, potent i de qualitat, cal afavorir als centres la transició cap a una nova manera de definir-se i treballar.

És imprescindible iniciar un procés que faciliti un canvi cultural en què el centre es repensi i concebi com a organització que aprèn basant-se en...

La relació i coherència amb l'entorn.

Cal generar mecanismes de col·laboració amb altres agents de l'entorn per oferir respostes a les necessitats i els desafiaments d'un context canviant i divers.

La democràcia interna.

Per dissenyar un projecte de centre compartit és imprescindible afavorir la participació, la presa de decisions i la coresponsabilització de tot l'equip docent en el disseny i el desenvolupament. També cal buscar estratègies per a la implicació activa d'altres actors (alumnat, famílies, personal de la institució *partner*...).

El lideratge i l'excel·lència docents.

El lideratge educatiu així com el desenvolupament i l'aprenentatge professional dels membres del centre esdevenen dos elements fonamentals per a crear projectes propis compartits i innovadors. En aquest sentit, és imprescindible comptar amb espais de reflexió, formació i acompanyament de tot l'equip.

1

Un centre que aprèn

Quines característiques té?

- És una organització intel·ligent que té la capacitat de transformar-se, reinventar-se i adaptar-se de forma permanent.
- És capaç d'aprendre dels seus errors i de configurar-se de manera diferent a com era en un moment determinat.
- Flexibilitza l'organització facilitant l'aprenentatge de nous procediments i noves respostes davant els reptes que s'originen.
- El desenvolupament de l'organització es fonamenta en el desenvolupament professional de les persones que la integren i en la capacitat per incorporar noves formes de fer i treballar.
- Es considera l'aprenentatge com a element central per a fer front als nous desafiaments.

Quins principis té?

Autonomia: el treball s'ha de convertir en una activitat innovadora que permeti la planificació, la presa de decisions i una major llibertat d'actuació.

Avaluació: l'aprenentatge s'ha de produir a partir dels processos col·laboratius d'anàlisi i reflexió sobre la pràctica i sobre ella ha d'incidir el canvi.

Difusió: el canvi ha de ser difós en l'organització proporcionant la informació pertinent i facilitant l'explicació i el debat amb la finalitat de compartir els elements que acompanyen el canvi d'una manera total, amb avantatges i inconvenients.

Què planteja als centres aquesta nova visió?

- Les noves modalitats organitzatives han de ser compreses i assimilades per tots els membres de l'organització i han d'esdevenir elements de la nova cultura.
- L'aprenentatge que es produeix ha de passar a ser un nou element d'anàlisi sobre el qual s'ha de fomentar la reflexió.
- Els centres han de tenir unes finalitats definides i compartides que actuïn com a fites de tendència. Aquestes s'han d'assolir però han de ser variables en funció de les necessitats.
- Cal reduir les jerarquies, creant equips autònoms que facilitin la rapidesa i la flexibilitat davant els canvis.
- Les noves concepcions, els nous coneixements i les noves destreses han d'anar acompanyades d'actituds obertes a la innovació.
- L'equip directiu ha d'actuar com a impulsor principal i guiar l'organització en la seva transformació, treballant des de la confiança amb l'equip docent.

Recomanem

Seminari web *Fem del centre una institució que aprèn*

www.fbofill.cat/agenda/com-fem-del-centre-una-institucio-que-apren

Seminari web *De l'experiència a la reflexió: Com millorar la pràctica docent?*

www.fbofill.cat/videos/de-l-experiencia-la-reflexio-com-millorar-la-practica-docent

Article *Com aprèn un mestre?*

<http://diarieducacio.cat/blogs/bofill/2014/03/14/com-apren-un-mestre/>

2 Lideratge per a l'aprenentatge

Un centre que aprèn ha de comptar amb un lideratge basat en l'aprenentatge.

Aquest lideratge es centra en la creació i el manteniment d'entorns que afavoreixin un aprenentatge profund en l'alumnat, que li permeti desenvolupar els continguts i les competències del segle XXI..

La millora dels resultats educatius i l'aprenentatge de tots i cadascun dels alumnes s'ha de situar per sobre d'altres tasques

Com ha de ser aquest lideratge?

Basat en els set principis de l'aprenentatge

L'aprenentatge parteix dels set principis següents (<http://www.fbofill.cat/publicacions/infografia-els-7-principis-de-laprenentatge>):

- L'alumnat és el centre de l'aprenentatge.
- L'aprenentatge és de naturalesa social.
- Les emocions són part integral de l'aprenentatge.
- L'aprenentatge ha de tenir en compte les diferències individuals.
- L'esforç de tot l'alumnat és clau per a l'aprenentatge.
- L'avaluació continuada afavoreix l'aprenentatge.
- Aprendre és construir connexions horitzontals.

Col·laboratiu i distribuït

El lideratge es basa a contribuir activament al disseny, la implementació i la sostenibilitat d'entorns d'aprenentatge sòlids i innovadors, mitjançant activitats i relacions distribuïdes i connectades més enllà del centre educatiu.

- Encara que l'impuls de l'equip directiu és fonamental, es propicia el debat, el consens i la participació real de tots els membres del claustre en el procés de canvi.
- El lideratge s'exerceix en múltiples nivells i escenaris i l'exerceixen participants diversos. Es tenen en compte, es reconeixen i s'acullen les aportacions d'altres membres de la comunitat educativa: l'equip de professionals de la institució partner, l'alumnat i les famílies. A més l'equip docent es relaciona i coordina amb altres perfils professionals.

Que empoderi el professorat

L'equip directiu ha d'acompanyar el professorat, fent que prengui consciència que el seu rol és bàsic per al funcionament del centre. Es tracta d'un lideratge amb capacitat de compartir el focus amb el claustre, de reconèixer les persones i d'incorporar les seves aportacions a la planificació, els terminis o les possibles modificacions.

- Els docents s'ajuden en la construcció d'un model potent que propiciï canvis en la manera de treballar.
- Es mostra confiança envers les seves capacitats i s'afavoreix la seva autonomia en la pràctica diària.
- Es treballa des del respecte i la il·lusió compartida.
- Es promouen les potencialitats del conjunt del professorat i l'assumpció col·lectiva de responsabilitats, ajudant-los a viure amb normalitat la incertesa, la confusió i els dubtes que suposa un procés d'innovació.
- La col·laboració, l'intercanvi i la cooperació esdevenen fonamentals a l'hora de generar idees i trobar noves maneres d'arribar millor a l'alumnat i a les famílies, tot buscant la satisfacció de contribuir a la millora qualitativa de l'educació.

Que impulsi l'assumpció de l'autonomia de centre

La clau és no limitar-se a fer allò establert sinó que des del centre s'assumeix el risc de prendre decisions per oferir resposta a les necessitats educatives de l'alumnat i la comunitat, així com fer front als reptes que puguin sorgir.

- Sovint es requereixen respostes que van més enllà del repertori habitual. Cal sortir de la zona de confort i experimentar com desenvolupar i posar en pràctica nous dissenys tot encoratjant els altres a fer el mateix sense por al fracàs.
- El disseny i el desenvolupament d'entorns innovadors d'aprenentatge exigeix que tothom continuï aprenent, desaprenent i tornant a aprendre perquè l'aprenentatge de tots els participants és una de les condicions per a l'èxit de la seva aplicació i sostenibilitat.

Recomanem

Materials del projecte *Lideratge per a l'Aprenentatge: estudis de cas a Catalunya*

www.fbofill.cat/lideratge-laprenentatge-estudis-de-cas-catalunya

3 Elements bàsics per al canvi

El procés d'innovació s'ha d'entendre de forma progressiva i evolutiva. Es tracta d'una transformació complexa que genera i requereix introduir modificacions en qüestions tan bàsiques com els objectius i les fites principals, el rol dels membres o l'organització i gestió dels centres.

Demana temps i perseverança, així com l'existència de tres elements imprescindibles: un projecte comú, la constitució del professorat com a comunitat de pràctica, i poder disposar d'*inputs* externs.

3.1 Existència d'un projecte comú

Aquest projecte comú l'ha d'impulsar l'equip directiu i ha de ser compartit per una massa crítica d'almenys la meitat del claustre. Ha de ser il·lusionador, capaç d'aglutinar el claustre.

Per afavorir que el professorat s'impliqui en el projecte i se l'apropïi, cal dissenyar la proposta partint de l'anàlisi de les condicions inicials del centre entre l'equip directiu i el claustre, elaborant un esbós conjunt que reculli com imaginem l'aliança, què hi poden aportar i quins beneficis n'obtindran.

Constitució del professorat com a comunitat de pràctica

Als centres Magnet cal treballar perquè l'equip docent es constitueixi com una comunitat de pràctica: un conjunt de professionals que ensenyen alhora que aprenen, tot investigant sobre el què i el com s'ensenyà, de forma col·laborativa.

Què cal afavorir entre els docents?

- **Sentiment de pertinença.** Viure en primera persona la importància que tenen les seves aportacions. Que percebin que les finalitats que es persegueixen amb el canvi són útils, tot identificant-s'hi i sentint-se'n part.
- **Desenvolupament i aprenentatge professional.** Afavorir la presa de consciència que, amb el canvi d'enfocament, perfeccionen i aprenen noves competències orientades a millorar la seva tasca professional i que això reverteix directament en la qualitat educativa del centre.
- **Compromís i confiança mútua.** Cadascú ha de sentir que la resta valora les seves aportacions mitjançant els processos de construcció de coneixement conjunta, la forma de treballar i la manera de comunicar-se.

- **Diàleg i reflexió.** Els processos comunicatius entre companys permeten obrir-se al que els altres estan fent, compartir i analitzar la pròpia pràctica i la de la resta, i demanar ajuda quan sigui necessari. Que tothom senti que pot expressar les seves opinions i els seus posicionaments sense cap recança, sentint-se lliures per a plantejar preguntes, manifestar inquietuds i incerteses, i explorar solucions innovadores i creatives.
- **Treball col·laboratiu.** El professorat s'ha de sentir membre d'un equip acostumat a planificar i revisar el que fa conjuntament, obtenint l'experiència que aquests processos repercuten en la millora i en l'aprenentatge professional.
- **Clima intern socialment just.** Garantir que l'organització interna té els interessos col·lectius com a fita, evitant privilegis i desigualtats en la distribució de grups i d'horaris i en l'exercici de càrrecs. Fomentar sentiments positius cap a l'alumnat, les famílies, els membres del claustre i les organitzacions de l'entorn.

- **Dret a equivocar-se.** Facilitar que visquin els errors i les dificultats com a part del procés de canvi i com a elements que faciliten l'aprenentatge. Implementar un projecte d'innovació implica experimentar i provar en la pràctica, reconduint el que no funciona amb una actitud constructiva, cercant i evidenciant les causes que han portat a l'error. En aquest sentit les accions conjuntes amb els companys generen coneixements i permeten trobar solucions a les dificultats més fàcilment que no pas intentant resoldre els problemes de forma individual.

Per a assolir aquests objectius i facilitar que l'equip de docents esdevingui una comunitat de pràctica cal que disposin de **temps** dins el seu horari setmanal per reunir-se i treballar conjuntament (ja sigui a través d'espais de coordinació específics o bé dedicant reunions de claustre a tractar el procés d'innovació).

Algunes dificultats relacionades amb el procés de canvi en general

Reptes que plantegen als equips directius

- Pes de la tradició i resistències naturals al canvi.
- Poca experiència de treball col·laboratiu entre docents.

- Facilitar experiències positives i vivencials relacionades amb el procés de canvi.
- Promoure la confiança mútua i una xarxa de recolzament entre els docents.

Estratègies i recursos possibles

- Participació activa del professorat en el procés d'innovació i en el disseny i la definició del projecte.
- Actualització pedagògica mitjançant formacions específiques.
- Creació d'equips de treball.

Algunes dificultats relacionades amb la introducció dels canvis a l'aula

	Reptes que plantegen als equips directius	Estratègies i recursos possibles
• Com acollir la complexitat que s'obre quan els alumnes s'expressen i participen en la construcció compartida de sentit dels aprenentatges. • Com regular el diàleg i la interacció entre l'alumnat amb llibertat i autonomia sense que això impliqui un ambient caòtic a l'aula. • Com generar una nova manera de treballar entre els alumnes. • Com avaluar els processos d'aprenentatge competencial.	• Ajudar el professorat a aprendre a conviure amb la incertesa. Un aprenentatge que sovint és difícil i que s'ha de fer en graus resistibles. • Generar desig i expectatives positives encara que en el dia a dia hi hagi dificultats. • Facilitar que els docents comparteixin el seu procés i els aprenentatges que es generen de l'experiència pràctica mitjançant la reflexió i l'anàlisi conjunts. • Aprofitar les capacitats de l'equip docent. • Buscar i oferir formació en cas que sigui necessari.	• Experiències amb el professorat per a generar expectatives i il·lusió vers el projecte. • Introducció d'espais de coordinació a l'horari setmanal. • Dedicar reunions de claustre a parlar d'aspectes relacionats amb el projecte d'innovació. • Creació d'eines compartides de treball com per exemple Google Drive. • Espais de trobada, d'intercanvi i d'aprenentatge mutu entre docents per fer: ○ Anàlisi de casos. ○ Observacions dels companys a l'aula. • Establir líders i rols diferenciats entre el professorat. • Facilitar formacions específiques: ○ En relació amb l'àmbit de coneixement de la institució. ○ Sobre noves metodologies i recursos pedagògics.

Algunes dificultats relacionades amb l'estabilitat de la plantilla

	Reptes que plantegen als equips directius	Estratègies i recursos possibles
• Inestabilitat i canvis en el professorat: jubilacions, docents que no continuen, noves incorporacions...	• Garantir la perdurabilitat dels canvis. • Integrar els nous docents. • Generar una cultura de treball al centre.	• Avançar-se als canvis que es poden produir d'un curs a l'altre i planificar respostes per minimitzar-ne l'impacte al centre. • Documents que faciliten l'acollida dels nous docents sense que això suposi un gran desgast a l'equip directiu. Es poden elaborar i facilitar documents relacionats amb el projecte de centre, protocols o guies senzilles i també accés a les produccions audiovisuals disponibles. • Oferir la possibilitat que puguin assistir a l'aula perquè descobreixin des de la pràctica la manera de treballar. • Reclamar la continuïtat de docents compromesos, en la mesura que la normativa vigent ho permeti.

3.3

Inputs externs de qualitat

Algunes recomanacions generals...

- Ser sensibles i saber captar les emocions que es generen en els participants durant el procés.
- Considerar que el treball reflexiu és exigent i podria generar frustracions o sentiments de contrarietat. El professorat no s'hauria de sentir aclaparat i hauria de notar que aprèn.
- Partir del moment dels docents, valorant la seva trajectòria i les seves motivacions i capacitats de redefinir-se com a professionals.
- Basar l'acompanyament en el respecte, l'escolta comprensiva i l'elaboració de propostes per portar a la pràctica.
- Posar en pràctica les mateixes estructures de comunicació i gestió que han de servir al professorat a l'aula: fer/pensar/comunicar.
- Oferir un treball a la carta quan sigui covenient: detectant lideratges, establint comissions per cicles, motivant i animant a participar aquelles persones que mostrin més resistències...
- Facilitar la formació permanent necessària.

En aquest procés de canvi, la mirada i el feedback provinent d'agents externs resulta un element molt positiu ja que ajuda a fer de mirall, tot enriquint i facilitant el procés d'innovació. Aquest rol el poden desenvolupar:

Un assessor o formador

- Aporta continguts, participa i propicia el procés de construcció conjunta de coneixement entre docents.
- Afavoreix els espais d'anàlisi, diàleg i reflexió sobre l'experiència pràctica.
- Acompanya el professorat en el procés de canvi facilitant que participi i s'apoderi.
- Promou el diàleg, la reflexió, la resolució dels conflictes o dificultats que puguin sorgir de forma conjunta i constructiva, i el desenvolupament d'habilitats comunicatives i socials.
- Facilita espais de modelització de processos.

Els professionals de la institució

- Aporten coneixements vinculats al seu àmbit temàtic.
- Faciliten experiències positives compartides.
- Participen activament en el procés de creixement i desenvolupament professional i institucional fruit de l'aliança i del projecte innovador.
- Amplien els marcs conceptuals i les formes de fer.
- Donen seguretat.

Estratègies organitzatives per acompanyar el canvi

La implementació del projecte educatiu basat en l'aliança amb la institució *partner* i l'enfocament competencial pot originar alguns canvis organitzatius que cal que els centres tinguin en compte ja que segurament seran necessaris, i es donaran de forma natural durant el desenvolupament del projecte.

4.1

Flexibilització dels horaris

L'aliança amb la institució permet que els centres introdueixin un enfocament més globalitzat dels processos d'aprenentatge. Així, l'àmbit de coneixement de la institució esdevé un pretext que afavoreix desenvolupar un treball competencial i col·laboratiu entre alumnes. Un canvi que implica superar la fragmentació del saber organitzat en assignatures específiques i afavorir propostes i activitats amb un enfocament interdisciplinari i transversal del coneixement. Amb això, caldrà que els centres introdueixin modificacions en l'organització de l'horari escolar i en com es distribueixen els temps.

Seria desitjable que la major part de la franja horària es dediqui al treball interdisciplinari, però l'assoliment d'aquest objectiu no es pot donar d'un dia per l'altre: cal que els centres l'abordin progressivament.

Com es pot avançar vers aquesta flexibilització dels horaris?

A continuació adjuntem tres fórmules de distribució del treball interdisciplinari, que poden esdevenir un primer pas per facilitar que aquesta nova manera de treballar es vagi estenent, fins que arribi a impregnar la totalitat del centre educatiu.

- **Una franja de temps compactada.**
Escoles o instituts que dediquen una o diverses setmanes al treball interdisciplinari. Un exemple seria la realització de la “Setmana Magnet” al centre. Aquesta mena de propostes solen implicar tots els membres del claustre.
- **Una franja de temps setmanal acotada.**
Es dedica un temps permanent durant un període del curs escolar al desenvolupament d'un projecte, com ara dedicant-hi unes hores setmanals durant un trimestre. Aquestes propostes solen implicar un nombre acotat de professors.
- **Una franja de temps setmanal permanent.**
Centres dediquen algunes hores fixes al projecte durant tot el curs escolar amb la voluntat que tots els membres del claustre hi estiguin implicats.

Començar partint d'alguna d'aquestes possibilitats pot resultar de gran utilitat ja que es tracta de modalitats organitzatives senzilles de portar a la pràctica, a la vegada que poden facilitar que de mica en mica els principis metodològics es vagin coneixent, reconeixent i ampliant a la totalitat del centre.

4.2 Espais i temps per a la coordinació

L'equip docent requereix tenir uns espais i uns temps establerts per fomentar l'intercanvi, la reflexió i la construcció conjunta. És desitjable que dins de l'horari setmanal es contemplin unes franges horàries per a la coordinació per cicles, comissions, projectes... però també que s'hi dediquin sessions monogràfiques a les reunions de claustre o de cicles, per parlar dels projectes d'innovació i partenariat en què tot l'equip docent està implicat.

També és desitjable que hi hagi espais físics on els docents puguin compartir projectes d'aula, notícies, imatges... vinculades amb el projecte Magnet.

4.3 Visió àmplia dels espais

Als centres Magnet els canvis que es produeixen en la dinàmica de l'aula generen modificacions als espais. Cal anar més enllà i considerar les múltiples possibilitats, generant canvis profunds relacionats amb el sentit, la forma i l'ús dels espais.

Des d'aquesta perspectiva, la paraula aula trascendeix les quatre parets d'una habitació, el que s'hi fa, el que hi ha, així com les persones que l'habiten.

Què cal tenir en compte?

- El currículum ocult. El simbolisme i el significat que adquireixen els espais i com les persones percebem els colors, les formes, les textures, la il·luminació...
- Les emocions i els sentiments. Els espais que habitem ens generen determinats estats d'ànim. L'entorn ens influeix i fa que ens sentim millor o pitjor.
- La idea d'educació expandida. L'educació es pot produir en qualsevol lloc i moment: cada racó del centre pot esdevenir un espai d'aprenentatge.

Algunes possibilitats...

- **Afavorir la creació i les intervencions de l'alumnat als espais.**

Els alumnes reflexionen i fan propostes per a redissenyar els espais del centre. També es pot facilitar que hi intervinguin amb una finalitat educativa, com per exemple afegint produccions al terra dels passadissos, posant frases i paraules a cada esglaó de les escales, mitjançant murals al pati i a l'interior del centre... **(Exemple 1 i 2)**

- **Implicar la institució partner.**

Repensar els espais a partir de l'expertesa i l'assessorament de la institució.
(Exemple 3)

- **Pensar l'espai des de múltiples dimensions.**

Ampliar l'espai més enllà de l'aula i fer-hi una nova mirada en funció de les necessitats del projecte.

(Exemple 4, 5 i 6)

- **Oferir entorns rics.**

El professorat dissenya l'aula i l'escola perquè esdevingui un medi ric i complex, que permeti a l'alumnat infusionar-se amb la cultura. Per a fer-ho es poden crear espais temàtics o també es pot aprofitar el potencial de les produccions dels alumnes.

(Exemple 7)

- **Incorporar canvis en el mobiliari.**

Modificar els elements disponibles o afegir-ne de nous per generar ambients adequats a la manera de treballar o que propiciïn una determinada relació entre les persones. Per exemple, a l'entrada o al vestíbul s'hi poden posar catifes de colors de formes diferents perquè els alumnes hi puguin seure per fer alguna activitat, o també s'hi poden afegir coixins i pufs per tal d'obtenir espais tranquils de conversa i intercanvi.

Exemples

Institut Broggi, Escola Josep M. de Sagarra, Escola Pardinyes, Escola Eduard Marquina i Concepció Arenal

1

A l'**Institut Broggi** de Barcelona s'ofereix a l'alumnat d'ESO i batxillerat que posin de manifest la seva percepció sobre els espais que ocupen i com millorar-los. Primer els alumnes reflexionen sobre quins espais els agraden més o menys i per què, després fan una pluja d'idees sobre com podrien millorar els espais que els agraden menys, plasmant en un dibuix o una fotografia les possibles millores, i finalment presenten les seves propostes a l'equip directiu perquè les valori.

2

Els alumnes de sisè de l'**escola Josep M. de Sagarra** van idear i dissenyar diverses propostes per a construir un aparcament de patinets a l'escola. Després de presentar-les i argumentar-les davant els companys, van fer maquetes de les propostes més ben valorades i finalment en van escollir una i uns pares de l'escola la van fabricar al pati de l'escola.

3

L'**escola Josep M. de Sagarra**, amb l'assessorament d'un equip de professionals del MACBA, va repensar els espais del centre tenint-ne en compte les possibilitats expositives. Van definir un espai d'exposicions temporals per als projectes de l'alumnat (al vestíbul d'entrada) i un espai d'exposicions permanents (en un passadís molt ampli), van pensar maneres d'exposar a les escales, crear una senyalètica del centre...

4

A l'**escola Pardinyes** de Lleida es van plantar arbres al pati del centre perquè tenien a veure amb els processos de creixement i de floració que els alumnes estaven estudiant.

5

Els alumnes de les **escoles Eduard Marquina i Concepció Arenal** van anar a la platja a fer activitats relacionades amb el projecte.

6

A l'**Institut Broggi** de Barcelona els alumnes van començar a fer activitats als passadissos. Així es va descongestionar l'aula i es va facilitar una interacció intensa entre els alumnes, el treball en grup i que augmentés la seva concentració i dedicació.

7

L'**escola Eduard Marquina** ha creat un "Niu de ciències del mar", un espai que permet a l'alumnat d'educació infantil i cicle inicial experimentar lliurement i indagar a partir d'uns materials determinats, alguns dels quals vénen directament de les campanyes científiques dels investigadors de l'Institut de Ciències del Mar del CSIC (peixos, estrelles de mar, petxines, algues, etc.).

Com podem potenciar aquests canvis?

- Oferint als mestres l'oportunitat que facin ells mateixos les activitats que proposaran als alumnes. D'aquesta manera prenen consciència de quins canvis en l'espai poden ser positius, alhora que sorgeixen problemes i reptes que poden compartir i resoldre col·laborativament.
- Facilitant la implicació i les aportacions de la institució i de les famílies. Ambdues parts poden facilitar recursos i eines molt útils, que van des de propostes específiques per a modificar espais del centre i l'acompanyament en la seva implementació, fins a la col·laboració puntual en les feines que requereixen aquests canvis.
- Partint de l'espai disponible, s'hi poden afegir modificacions i variacions molt potents amb obres mínimes.

Estratègies organitzatives per implicar-hi les famílies

Per tal que el projecte de centre resulti interessant i estimulante per a les famílies cal afavorir la seva coresponsabilitat en el desenvolupament de la proposta. Caldrà, doncs, facilitar la informació necessària, considerar-les com a agents actius i augmentar la seva implicació en el procés de canvi.

Com podem augmentar el coneixement i la implicació de les famílies?

- **Repensant les reunions de nivell.**

Introduir modificacions en l'enfocament de les reunions de nivell amb les famílies perquè no només siguin informatives, sinó que també serveixin per transmetre i compartir la manera de treballar del centre, és a dir, per fer debats i reflexions de caire pedagògic.

També perquè les famílies entenguin bé què vol dir que l'escola treballa en aliança amb una institució.

- **Facilitant l'accés al centre.**

Afavorir que les famílies entrin i col·laborin durant l'horari lectiu fa que coneguin en primera persona el dia a dia del centre i que sorgeixin espais de participació directa i real en la seva dinàmica.

Per exemple, es poden modificar els horaris d'educació infantil per facilitar l'entrada dels pares i mares a l'aula.

- **Proposant activitats amb la institució en què siguin els protagonistes.**

La possibilitat que les famílies participin activament en propostes originades per la institució contribueix a augmentar la seva comprensió de l'aliança.

En són alguns exemples fer una visita guiada pels mateixos alumnes a la institució o participar en alguna activitat específica conjuntament amb els docents.

- **Oferint sessions formatives amb famílies i mestres.**

Dur a terme sessions conjuntes amb mestres i pares i mares per entendre com es treballa a l'escola, com aprenen els alumnes, quin tipus de projectes i situacions d'aprenentatge pot provocar la institució *partner*...

Aquest tipus d'iniciatives contribueixen a augmentar la comprensió del projecte i alhora acosten l'equip docent i les famílies.

Recomanem

Seminari web Com millorar els vincles entre docents i famílies?

www.fbofill.cat/videos/com-millorar-els-vincles-entre-docents-i-families

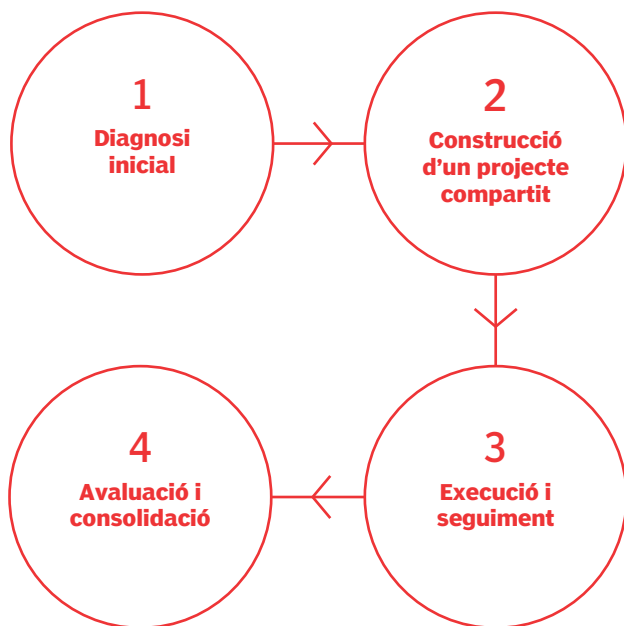
Seminari web Com millorar les reunions amb les famílies?

<http://www.fbofill.cat/videos/seminari-web-com-millorar-les-reunions-amb-les-families-estrategies-fer-reunions-de-nivell>

5 Com introduïm el canvi als centres educatius?

Com esdevenir un centre educatiu que aprèn implementant un projecte innovador basat en un canvi metodològic i una aliança amb la institució?

Una síntesi del procés i algunes orientacions per als equips directius...

5.1 Diagnosi inicial

**Quin és el nostre punt de partida?
Qui som? Què fem?**

Actuacions

- Conèixer i analitzar conjuntament la realitat del centre.
- Reflexionar i definir de forma compartida com s'entenen alguns elements essencials: els processos d'aprenentatge i els rols del centre, el professorat, els alumnes, les famílies i la resta d'agents educatius

Recomanacions

- Valorar i reconèixer la trajectòria dels equips i la seva capacitat de redefinir-se des del respecte.
- Connectar els canvis a la realitat de cada centre, al seu moment i partir de la pròpia història.
- Detectar col·laborativament les necessitats inicials, els punts febles i les potencialitats.

Construcció d'un projecte compartit

On volem arribar?
Com volem ser d'aquí a x anys?

Actuacions

- Somiar i definir conjuntament un horitzó.
- Impulsar una visió compartida sobre com vol projectar-se el centre.
- Construir un relat que permeti la identificació de la comunitat educativa amb el projecte col·lectiu i fer-ne la difusió adient.
- Generar la disposició als claustres per a transformar idees preconcebudes sobre la gestió i l'organització dels centres.

Recomanacions

- Vincular el potencial de la institució partner amb els interessos i les inquietuds del claustre i amb el currículum: buscar punts de trobada amb la institució, originant una interacció i un vincle positius entre les dues parts.
- Generar expectatives amb el professorat i veure si s'ajusten a la realitat.
- Partir de la trajectòria de la organització, de la pràctica dels docents que l'integren i dels principis en què es fonamenta el nou projecte, promovent el consens i el debat sobre el procés mitjançant el diàleg i la reflexió contínua.

Execució i seguiment

Què fem? Què està passant?
Què cal modificar?

Actuacions

- Definir el pla de treball i establir criteris per avaluar les accions.
- Introduir variacions als models organitzatius existents: trencar amb les fragmentacions que sovint es donen en relació amb el treball, els sabers, els espais i els temps.
- Fer emergir un lideratge pedagògic distribuït que afavoreixi l'autoanàlisi i la reflexió compartida en relació amb els processos, tot gestionant els recursos humans i els horaris per fer-ho possible.
- Desenvolupar la capacitat d'involucrar-hi els equips, implicar-hi l'alumnat i les famílies i aconseguir els recursos necessaris de l'entorn.
- Afavorir la revisió, l'anàlisi i la reflexió sobre la implementació del projecte.

5.4

Avaluació i consolidació

**Què ha passat? Què hem après?
Què cal mantenir de cara al futur? Quins reptes se'ns plantegen?**

Recomanacions

- Partir de la pràctica i l'experiència docent: que es pugui compartir i intercanviar el que funciona, així com socialitzar les necessitats o dificultats, determinant conjuntament com es poden abordar.
- Facilitar el treball cooperatiu entre docents i que els processos de planificació i reflexió col·laboratius siguin possibles dins la dinàmica del centre.
- Recollir les aportacions dels diversos agents que intervenen en el projecte: crear espais i estructures que permetin la seva participació real mitjançant els processos dialògics i reflexius.
- Propiciar que tothom trobi el seu lloc dins del projecte.
- Generar desig. Afavorir l'aparició d'inputs que permetin avançar, que contribueixin a incrementar la il·lusió i la vivència positiva dels canvis. Conèixer la institució partner, fer difusió interna del procés o compartir l'experiència amb altres equips de docents pot ajudar-hi.
- Definir lideratges i perfils que puguin contagiar i impulsar la resta de membres de l'equip.

Actuacions

- Analitzar i avaluar conjuntament el procés mitjançant diversos instruments i a través d'indicadors com ara les característiques de les produccions elaborades i el tipus d'activitats que s'implementen, els qüestionaris de satisfacció als protagonistes, els índexs de participació dels agents implicats o les proves objectives que permeten avaluar els coneixements assolits per l'alumnat.
- Introduir els canvis i fer que perdurin.

Recomanacions

- Planificar el canvi: determinar i concretar conjuntament com, quan, qui i amb quin objectiu s'introduiran les modificacions.
- Destinar moments perquè l'equip pugui revisar sistemàticament i de forma periòdica el que s'està fent i com, a la vegada que es preveuen accions futures.
- Tenir en compte la vida i la pràctica quotidiana dels centres: reconèixer i valorar aquells inputs que es fa difícil recollir de forma objectiva però que ofereixen informació molt valuosa sobre el procés de canvi. Com es desenvolupen les activitats i quines actituds manifesten els alumnes, com són les produccions elaborades, quin clima es genera al centre, quines noves propostes sorgeixen o quines reaccions originen aquests canvis en el professorat, entre d'altres.

Al llarg de totes aquestes fases destaquem com a molt recomanable que hi hagi un **assessorament** al centre que permeti que tot l'equip docent reflexioni conjuntament i comparteixi la introducció dels canvis metodològics. L'existència d'una mirada externa contribueix a fer créixer l'equip, i promou que es dediqui un temps i un espai a generar propostes i idees en relació amb el projecte, aprofitant el que ofereix la institució i portant-ho a l'aula.

La comunicació del projecte de centre

Com s'entén la comunicació?

Pàgina 93

Per què comunicar?

Pàgina 94

Com fer un pla de comunicació?

Pàgina 96

Canals de comunicació

Plana web
Materials de presentació
Vídeo sobre el projecte
Vídeos dels alumnes
Xarxes socials

Pàgina 104

Estratègies de comunicació

Jornada portes obertes
Treball en xarxa
Treball amb altres centres
Presentacions, congressos, exposicions
Accions performatives
Comunicació no verbal
Presència als mitjans de comunicació

Pàgina 114

Dificultats, estratègies i recursos

Pàgina 132

La comunicació als centres Magnet és un element clau per al desenvolupament del projecte d'innovació. Ha de tenir un dinamisme imprescindible, transversal i que es dóna en diversos àmbits i a diversos nivells:

- En els processos d'aprenentatge cada alumne ha de ser capaç de comunicar i exposar amb qualitat les seves idees, què ha après i amb quin procés ha construït els coneixements.
- En el desenvolupament del partenariat amb la institució, ambdues parts han de tenir una relació comunicativa fluida permanent.
- Per a la implementació del projecte, la introducció dels canvis metodològics i la implicació dels membres de l'escola o l'institut cal afavorir els processos comunicatius entre l'equip directiu i el claustre, entre els membres de l'equip docent i entre el centre i les famílies.
- Per compartir amb l'entorn el projecte d'innovació, i fer que les famílies de l'entorn i el veïnat sàpiguen com treballa el centre i vulguin portar-hi els fills. Per assolir aquesta fita, l'elaboració i la posada en pràctica d'un pla de comunicació resulta imprescindible.

En aquest apartat, donarem algunes pistes per elaborar un pla de comunicació del centre educatiu, centrant-nos en la comunicació externa del projecte de centre.

1

Com s'entén la comunicació?

La comunicació exterior als centres Magnet...

És educadora:

no es limita a oferir un missatge institucional sinó que es concep com un element fonamental d'aprenentatge i de relació amb diferents agents.

- Es basa en la necessitat de compartir amb la resta de la comunitat allò que es fa al centre perquè és important.
- S'entén com un diàleg i una relació bidireccional amb l'entorn.
- Es dóna protagonisme a l'alumnat perquè expliqui les seves experiències d'aprenentatge i es pugui comunicar de forma interactiva amb les persones externes a l'entorn escolar.

Va més enllà dels instruments:

se centra sobretot en la **proximitat** i l'**acostament** entre persones i organitzacions.

- Es generen i consoliden vincles amb les persones de l'entorn.
- És un dinamisme educatiu: no parteix dels documents o protocols. Aquests s'elaboren a posteriori.

No es concep només com la transmissió d'un missatge amb un emissor i un receptor: es posa l'èmfasi en la **col·laboració** per a l'assoliment dels objectius.

- La contribució de múltiples agents i persones genera un projecte comú en què el treball en xarxa és bàsic per a l'aprenentatge compartit.
- Es creen canals de comunicació que afavoreixen la relació, la implicació i l'intercanvi entre els diferents agents implicats i els mateixos destinataris.
- S'origina un esperit de cerca, d'obertura i d'implicació amb l'entorn.
- Permet als centres estar vius, avançar, compartir i créixer.

La necessitat: per què comunicar?

Perquè per als centres Magnet és fonamental que l'entorn els conegui i tingui una imatge diferent de l'actual, de manera que millori la matrícula del centre.

- La comunicació esdevé clau per a fer una difusió estratègica que permeti atraure les famílies.
- A la vegada, facilita la vinculació del projecte amb la institució.
- Es crea un context comunicatiu de mitjà i llarg termini, en què el nom de l'escola va apareixent i es va fent un lloc i una imatge renovada.

Perquè els centres educatius senten la necessitat de compartir el que passa al centre i a l'aula.

- S'expliquen vivències intenses, il·lusionants, gratificants i que per això es volen compartir (dimensió emocional de la comunicació).
- Allò que es comunica és significatiu i això repercuteix directament en com ho reben els destinataris.

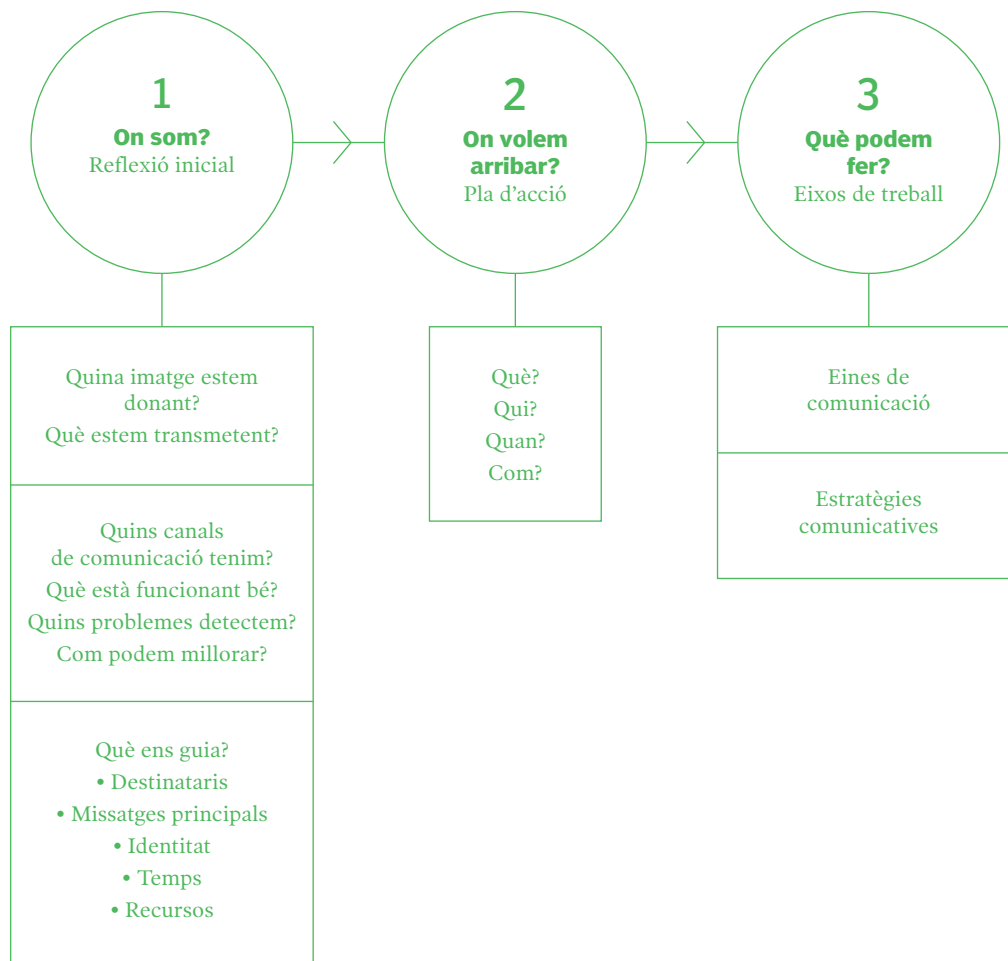
Perquè els centres educatius configuren una comunitat que se sent part de l'entorn.

- Es creen vincles afectius i personals amb agents externs al centre.
- La comunicació es posa al servei de la col·laboració per assolir un objectiu o projecte compartit.
- Es genera una xarxa de relacions (amb associacions culturals, biblioteques, entitats de lleure...) que permet l'aprenentatge compartit i l'ampliació dels canals de comunicació.

Com fer un pla de comunicació?

Per afavorir la comunicació exterior del centre recomanem l'elaboració d'un pla de comunicació. No cal que sigui un document gaire extens, però sí que reculli els elements centrals de la nostra estratègia de comunicació. Per elaborar-lo, és recomanable seguir les fases següents:

3.1

Reflexió inicial

La primera fase del pla de comunicació consisteix a fer una reflexió i anàlisi del punt de partida a càrrec de l'equip directiu i del claustre en relació amb la identitat i la comunicació al centre. A continuació adjuntem alguns interrogants que poden ajudar els professionals en aquest procés.

Algunes preguntes en relació amb la identitat del centre

- Qui som?
- Quins valors tenim?
- Què ens fa ser com som?
- Com volem que ens vegin?
- Quina percepció té la gent del centre educatiu? I de l'equip del centre? És la identitat que volem transmetre?
- Quins valors tenim com a professionals? I com a persones?

Algunes preguntes en relació amb la comunicació exterior *

La necessitat

- Per què hem de comunicar?

Els objectius

- Quins són els nostres objectius en relació amb la comunicació?

Els destinataris

- Amb qui ens volem comunicar? Quins grups de destinataris tenim? Qui són?
- Què volen? Què necessiten? Què valoren? Quines són les seves preguntes i intencions? Els podem conèixer millor? Com?
- Estem satisfent les seves necessitats? Mitjançant els canals i les estratègies estem arribant als destinataris?

El(s) missatge(s)

- Què volem comunicar?
- Què volem reflectir?
- Quines idees volem transmetre?
- Quins valors volem compartir?
- Quins són els nostres missatges clau?

Els canals de comunicació

- Quins canals de comunicació tenim? Xarxes socials, comunicació presencial al centre, processos de comunicació entre persones...
- Què estem dient en aquests canals?
- Quins objectius tenim amb cada canal de comunicació? Volem mostrar una activitat concreta? Volem difondre informació pràctica sobre alguna qüestió? Volem que el canal esdevingui una eina d'aprenentatge per als alumnes?...
- Com ha de ser el canal per als destinataris?

Les accions i estratègies

- Qui ha de comunicar?
- Què podem fer per assolir els objectius?
- Quins productes o materials tenim per comunicar?
- Quines estratègies comunicatives disposem?
- Ens permeten transmetre allò que volem? Com els podríem millorar?
- Com crearem xarxa amb l'entorn? Com ampliarem les relacions?

* Elaboració pròpia a partir de materials de Clara Guasch (www.aclareix.com)

En aquesta fase cal generar un espai de diàleg, debat i consens entre l'equip directiu i el professorat per a definir i concretar alguns elements fonamentals sobre la identitat i la comunicació al centre.

Aquests interrogants inicials s'han de considerar com una oportunitat per a créixer i millorar tenint en compte la realitat.

- No es tracta que els centres posin en judici la seva manera de fer. Cal detectar els recursos disponibles, els que es poden generar i com es poden aprofitar.
- L'anàlisi de qui som, què ens defineix, què volem transmetre i què estem fent en referència a la comunicació exterior ha d'ajudar a construir una estratègia comunicativa de centre realista i d'acord amb les possibilitats, compartida i recolzada per tot l'equip.

3.2 El pla d'acció

Una vegada feta l'anàlisi inicial cal definir uns objectius generals i determinar els objectius específics anuals en relació amb l'estratègia comunicativa de centre i les seves línies d'actuació. És necessari també establir un sistema d'avaluació i de revisió de cada objectiu i de les accions previstes, així com les persones responsables de fer-ho. Aquests es recolliran dins el pla anual del centre.

A continuació adjuntem dos exemples inclosos al pla anual de l'escola Samuntada.

Objectius específics del curs
Respecte al desenvolupament d'estratègies de recerca d'aliances i de difusió del projecte del centre al seu entorn

Objectiu	Acció	Persona(es) responsable(s)	Actors implicats	En què ens fixarem per avaluar-lo?
Organitzar activitats conjuntes entre l'escola i l'ICP per fer difusió del projecte Magnet al nostre entorn.	Activitat “El Museu a l'escola” oberta a la població de Sabadell.	Equip directiu, personal de comunicació de l'ICP, Fundació Jaume Bofill, formadora.	Població de Sabadell, alumnes, mestres.	Índex de participació. Grau de satisfacció en la valoració de les activitats.

Objectius específics del curs

Respecte al desenvolupament d'estratègies per comunicar i implicar a les famílies en el projecte

Objectiu	Acció	Persona(es) responsable(s)	Actors implicats	En què ens fixarem per avaluar-lo?
Consolidar la participació de les famílies de l'escola i de l'entorn en el projecte Magnet.	Organització de dues xerrades i experiències educatives fora de l'horari escolar per a les famílies de l'escola.	La formadora i l'equip directiu, amb el suport dels investigadors de l'ICP.	Famílies de l'escola, mestres, famílies que han realitzat la preinscripció.	Grau de satisfacció de les famílies. Grau de satisfacció del professorat expressat a la memòria Magnet fi de curs.
	Obertura a la participació de les famílies en les recerques que els seus fills fan a l'escola.	Mestres.	Les famílies.	Índex de participació. Grau de satisfacció del professorat expressat a la memòria fi de curs.
	Ús de les TIC com a via de comunicació escola-família, tenint al dia el web, els blogs dels cicles, dinamitzant, etc.	Claustre.	Tots els membres del claustre i alumnes de cicle superior.	Millora de l'accés a les informacions via web. Nivell d'actualització dels blogs i qualitat dels articles. Mètriques del web i de les xarxes socials.

3.3

Eixos de treball

Les situacions previsible de comunicació i els recursos disponibles poden ser múltiples i variats, però és important definir els eixos de treball prioritaris per facilitar que l'entorn conegui el projecte, la creació de xarxa i l'ampliació de les relacions.

Aquests eixos es definiran a partir de l'anàlisi de:

- Els canals de comunicació que té el centre i com es podrien millorar o ampliar per mostrar els processos i els resultats assolits amb el projecte.
- Les millors estratègies per generar espais comunicatius amb l'entorn.

Canals de comunicació externa

Són les vies o canals permanents que permeten la transmissió d'informació rellevant del centre.

Algunes recomanacions generals

Tenir en compte la seva estructura, el to i l'estil dels continguts:

- El contingut és el primer i el disseny l'ha de poder mostrar adequadament mitjançant les diferents eines disponibles.
- Idealment el mateix contingut ha de servir per a diferents formats.

Han d'oferir informació sobre el sentit del projecte:

- Beneficis del treball competencial per un millor aprenentatge.
- Beneficis de comptar amb la col·laboració de la institució partner i què aporta.

Han de facilitar informació sobre com treballa l'escola:

- Quines metodologies d'aula, quin tipus de projectes, com hi participen els alumnes...
- Quines capacitats adquireixen els infants: autonomia en l'aprenentatge, motivació, sentit crític...

La plana web del centre

La plana web del centre és la carta de presentació més important per a l'exterior. Tant la plana web com els blogs han de transmetre la manera de treballar del centre, tot compartint les vivències i els processos d'aprenentatge que s'hi donen.

La plana web s'ha d'entendre com una conversa entre el centre i els usuaris: una persona té una pregunta en relació amb l'escola o l'institut i accedeix al web per trobar una resposta. A la vegada, el centre respon preguntes però també transmet missatges i també desperta interès per temes concrets.

Com facilitar una conversa eficaç?

- Posant-nos a la pell dels usuaris.
- Concretant què volem aconseguir transmetre com a centre.
- Redactant textos clars i concisos que permetin una lectura àgil en pantalla.

Recomanacions per al web *

Les persones a Internet primer busquem la informació: ens hi acostem, la trobem, la llegim.

- Cal que el web esdevingui un canal objectiu, concís, immediat i que impliqui un baix esforç cognitiu per als usuaris.
- Els usuaris volen trobar el que busquen i entendre el que troben amb un temps i esforç que normalment és mínim.

Cal oferir una visió de la identitat consistent a través de missatges precisos.

- La identitat es transmet a partir del disseny però també a través de les paraules i les imatges que escollim. Per exemple una pàgina web poc actualitzada o amb faltes de tipografia transmet deixadesa. Uns textos molt formals poden transmetre certa fredor i distància.

* Elaboració pròpia a partir de materials de Clara Guasch (www.aclareix.com)

En una pàgina web la informació s'ha de poder trobar i entendre de manera fàcil i ràpida.

- No llegim igual una pàgina web que un document en paper: per tant no podem escriure els textos del web de la mateixa manera que un informe. Cal redactar textos clars i precisos, per agilitzar la lectura. Com més àgil sigui, més ens llegiran els usuaris.
- Els missatges que volem compartir han d'aparèixer ben clarament i de forma transversal. No s'han d'amagar en documents com el projecte educatiu o el pla anual.
- Cal emprar un llenguatge proper i comprensible per als usuaris.
- Sempre que es facin servir gràfics, imatges i vídeos cal acompanyar-los d'un breu text explicatiu.
- Allò que és important i significatiu per al centre ha d'aparèixer de forma visible i accessible: l'aliança Magnet, la innovació...
- Cal que consti l'enllaç amb la web de la institució partner i a la inversa.
- A la pàgina d'inici s'hi poden posar vídeos, fotos...

Cal revisar la plana web perquè sigui atractiva i reflecteixi de manera clara i senzilla els aspectes més destacats del centre

- Per a actualitzar-la recomanem que cada centre designi una persona o equip de persones responsables.
- El centre ha de determinar quins continguts cal crear periòdicament: entrades al blog, notícies...

Algunes tècniques de redacció *

Escriure pensant en els usuaris: què volen saber? quines preguntes tenen?; però també en el centre: com som? què volem transmetre?

- Per a cada text que redactem cal considerar els objectius, els usuaris, els missatges principals i secundaris, les paraules clau i el tipus de contingut (text, foto, vídeo...).

Escriure amb tissors: els textos han de resultar àgils i de lectura ràpida per als usuaris.

- Utilitzar frases i expressions simples: evitar frases i paraules supèrflues.
- Respectar l'ordre bàsic: subjecte, verb, predicat.
- Emprar la veu activa.
- Evitar l'ús del llenguatge intern i de tecnicismes innecessaris.

Escriure informació, no documents. Els usuaris poden entrar per qualsevol lloc al web i no llegeixen seguint un ordre pautat:

- Pensar en clau de temes i de subtemes (no de document únic).
- Cada pàgina ha de tenir sentit per si sola.
- Cada paràgraf ha de tenir sentit per si sol.
- Posar la informació més rellevant a l'inici de la pàgina.
- Oferir títols informatius per facilitar la lectura.
- Utilitzar un PDF si volem distribuir un document per imprimir i llegir en paper. No utilitzar un PDF si els usuaris volen trobar informació sense haver d'imprimir res i estan interessats en una informació concreta però no en el document sencer.
- Tenir en compte la distribució visual dels continguts (llistes, taules, negretes...).

* Elaboració pròpia a partir de materials de Clara Guasch (www.aclareix.com)

Recomanem

Vídeo de Clara Guasch: Com fer que el web de l'escola comuniqui eficaçment?
www.fbofill.cat/videos/com-fer-que-el-web-de-lescola-comuniqui-eficacment

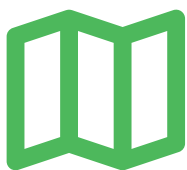
Materials de presentació del centre

Aquest tipus de materials permeten fer difusió del centre. Ens referim, per exemple, als fulletons, les presentacions en PowerPoint o els punts de llibre.

Mitjançant aquest tipus de documents el centre ha d'oferir aquella informació que consideri essencial.

Per assolir aquest objectiu recomanem...

- Generar materials sintètics i atractius que recullin l'essència que caracteritza el centre.
- Vetllar per la qualitat de la imatge corporativa: ús de colors identitaris, dissenys...
- Superar la tendència general de mostrar informació sobre els serveis i les infraestructures disponibles.
- Oferir informació que convidi la gent a anar a conèixer el centre educatiu: quins són els nostres valors? Quins són els nostres trets identitaris i diferencials? Què ens caracteritza? Quin tipus de propostes i metodologies proposem a l'alumnat? Per què som una bona escola per als seus fills i filles? Per què ens haurien d'escollir?...
- Elaborar materials amb poc text i molta imatge: afavorir que els destinataris obtinguin els missatges clau de forma gràfica i visual.
- Pensar en la difusió: què en farem, d'aquest material, i on el difondrem. Pot resultar d'utilitat repartir-lo el dia de la jornada de portes obertes o deixar-ne alguns exemplars a les escoles bressol o als centres de primària adscrits en el cas dels instituts.
- Per al disseny es pot demanar l'ajuda de l'Administració local o fins i tot de les famílies.

El vídeo sobre el projecte

Disposar de vídeos sobre l'aliança Magnet és un canal molt potent per a donar a conèixer el projecte d'innovació i afavorir-ne la difusió a la xarxa. Es tracta d'una eina de presentació que resulta de gran utilitat per l'efecte viral i les possibilitats que ofereix.

Per garantir-ne la qualitat és recomanable que el realitzi un professional o una persona amb experiència vinculada al centre (docent, familiar...).

Propostes per fer un vídeo

Idees clau

- Vídeo de curta durada, aproximadament uns cinc minuts.
- No posar veu en off: el contingut el van aportant les diverses persones que hi intervenen.
- Expressar emotivitat i coneixements.

Què volem explicar

- Experiències, activitats concretes del projecte de centre, esdeveniments escolars...
- No fer un vídeo de presentació de l'escola, sinó una presentació que ensenyi dues o tres activitats en relació amb la institució i l'aliança Magnet.
- Expressar bé què es vol dir. Idees clares.
- Cal preparar-se allò que explicarem, sobretot amb l'alumnat.

Els protagonistes

- Els alumnes són els protagonistes del seu aprenentatge i, per tant, també a l'hora d'explicar-lo. Procurar que hi surtin alumnes petits i grans, per veure contrast. Intentar escollir alumnat no autòcton que s'expliqui bé en català.
- Els mestres poden aportar més el vessant curricular i de contingut.
- La institució pot explicar què aporta al projecte i què valora de treballar amb aquest centre educatiu..
- Aprenentatge: expliquem el projecte, les activitats que fem amb la institució, allò que hem après, de quina manera ho hem après...

Destinataris

- Pensar a qui va dirigit el vídeo, qui volem que el miri (famílies de l'escola i/o famílies potencials, veïns del barri, altres escoles, institucions...) .

Format i disseny

- Planxa d'inici breu amb títol i nom de l'escola i institució.
- Càirons amb els noms complets de les persones que intervenen.
- Planxa final amb agraïments i enllaços web i xarxes socials.

Difusió

- No n'hi ha prou amb penjar el vídeo a la pàgina web del centre, perquè només el veuran les persones que hi entrin expressament. Cal fer difusió enllaçant-lo des de les xarxes socials, anunciant-lo a través dels mitjans de comunicació locals...
- Per a una major viralitat del vídeo, també es pot implicar les famílies del centre en la seva difusió, a través de les seves xarxes personals o fins i tot per missatges de mòbil.

Vídeos de presentació de les escoles Magnet

- 🌀 **Projecte Magnet: Escola Joan Maragall, Magical Media i UdL**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-escola-joan-maragall-magical-media-i-udl
- 🌀 **Projecte Magnet: Institut Moisès Broggi i MACBA**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-institut-moisès-broggi-i-macba
- 🌀 **Projecte Magnet: Escola Pardinyes, IRTA i ETSEA UdL**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-escola-pardinyes-irta-i-etsea-udl
- 🌀 **Projecte Magnet: Escola Samuntada i Institut Català de Paleontologia**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-escola-samuntada-i-institut-català-de-paleontologia
- 🌀 **Projecte Magnet: Escola Josep M. de Sagarra i MACBA**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-escola-josep-ma-de-sagarra-i-macba
- 🌀 **Projecte Magnet: Escola Eduard Marquina i Institut de Ciències del Mar del CSIC**
www.fbofill.cat/videos/projecte-magnet-escola-eduard-marquina-i-institut-de-ciències-del-mar-del-csic

4.4

Els vídeos sobre projectes dels alumnes

La producció audiovisual del centre permet fer visible la manera de treballar a l'escola o l'institut, els processos d'aprenentatge de l'alumnat, i compartir experiències amb l'entorn. És recomanable penjar al web vídeos i imatges de qualitat de les activitats que es fan al centre, sobretot d'aquelles que ens diferencien d'altres centres.

Tot i que l'ideal és que l'equip docent tingui una formació mínima per editar i gravar vídeos de qualitat també es poden penjar les filmacions que facin els mateixos alumnes. En aquests casos cal deixar molt clara la seva autoria i com aquesta producció pot formar part del procés de formació.

L'escola pot comptar puntualment amb el suport d'entitats especialitzades en educació i comunicació audiovisual. També es pot demanar la col·laboració d'algun pare o mare, d'alguna persona de l'entorn amb coneixements sobre producció audiovisual o d'algun estudiant en pràctiques.

Exemple

Institut Moisès Broggi

Els alumnes de segon d'ESO de l'**institut Moisès Broggi** van realitzar un audiovisual de la cançó *Una vida normal* del grup musical Coriolà. L'audiovisual va ser fruit de moltes setmanes de treball en equip, en què els alumnes van adquirir moltes noves competències. El vídeo es va presentar a La Pedrera amb l'actuació en directe de Coriolà en el marc del *Festival De Prop*.

L'alumnat de 1r de batxillerat artístic del Broggi també va realitzar el documental *Rere el Macba. Retrat d'un museu*. Un film que ens mostra el Macba ocult, allò que no es veu, un elogi als treballadors. Es tracta d'una aproximació al museu des del cinema, on s'han posat en joc aprenentatges, metodologies i moltes vivències.

Els dos projectes es van realitzar en el marc del projecte *Cinema en curs* que coordina l'associació A Bao A Qu.

Per a més informació

Film *Una vida normal*

<http://www.cinemaencurs.org/ca/film/una-vida-normal>

Film *Rere el Macba. Retrat d'un museu*

<http://www.cinemaencurs.org/ca/film/rere-el-macba-retrat-dun-museu>

Article *Silenci! Gravem!*

<http://institutbroggi.org/silenci-gravem/>

Dos alumnes de l'**escola Josep M. de Sagarra** expliquen l'exposició sobre les formes de la natura que han muntat a l'aula de ciències, basant-se en l'exposició *Desitjos i necessitats Growth and Form* sobre l'obra de Richard Hamilton que van veure al MACBA.

Per a més informació:

📺 **Vídeo dream_and_enjoy**
<https://youtu.be/78oykSzCfUg>

4.5 Les xarxes socials

Les xarxes socials i, més concretament Facebook o Twitter, tot i que no es poden considerar un canal de comunicació oficial, són fonamentals a l'hora de comunicar-se, projectar-se i donar-se a conèixer a l'entorn.

Algunes recomanacions

- Cal actualitzar amb una freqüència regular la informació que es transmet per aquestes vies de comunicació. Per això, es recomana que hi hagi alguna persona del centre que se n'encarregui.
- Més enllà d'informar que s'ha fet una activitat o mostrar els productes o els resultats assolits, és interessant facilitar informació sobre el procés. Per exemple, és molt diferent comunicar simplement que a l'escola s'ha fet un taller en relació amb la institució partner, que aportar informació sobre els processos d'aprenentatge dels alumnes: si s'han fet preguntes inicials, si han fet una recerca...

- Via Facebook i Twitter es pot facilitar que la gent visiti el web del centre i s'informi de les novetats.
- Si es fa difusió via Twitter és recomanable mencionar el compte de la institució partner i el del programa (@aliancesmagnet) per facilitar el retuit.
- A través de les xarxes socials es poden penjar fotos diàriament i enllaçar articles, presentacions...
- Animar les famílies a ser actius a les xarxes socials per difondre com treballa el centre als seus coneguts.

5 Estratègies de comunicació

En aquest apartat aportem informació sobre algunes accions i situacions que poden resultar de gran utilitat als centres a l'hora de generar contextos i espais favorables a l'obertura i l'ampliació dels canals de comunicació.

5.1 Les jornades de portes obertes

Les jornades de portes obertes són una oportunitat perquè les famílies coneguin el centre en totes les seves dimensions: les instal·lacions i els espais, el funcionament i la metodologia de treball amb els alumnes.

En aquest sentit cal que els centres es facin tres preguntes fonamentals:

- En quin horari les farem? Com podem facilitar que les famílies hi puguin assistir?
- Què oferirem aquest dia?
- Quin paper pot tenir-hi la institució partner?

Recomanacions a tenir en compte abans de la jornada

- Ser present al barri per donar-se a conèixer, fer activitats amb els comerços i les entitats de l'entorn:
 - Exposicions de treballs dels alumnes en espais públics.
 - Activitats o projectes amb entitats properes com biblioteques, museus, parcs...
- Buscar un eslògan institucional que parli del centre. Que expressi com som, què volem o què ens diferencia dels altres. Per exemple:
 - “Una altra manera d'aprendre i comunicar” (escola Joan Maragall de Lleida).
 - “Amb l'empremta del passat, construïm el futur” (escola Samuntada de Sabadell).
 - “Terra de fruita, compromís amb la ciència” (escola Pardinyes de Lleida).
- Potenciar el boca-orella. Animar les famílies del centre a parlar-ne amb les seves amistats i a convidar-los a les portes obertes:
 - Donar tríptics o *flyers* a les famílies de l'escola perquè en facin difusió.
 - Implicar-los en l'organització de les portes obertes.
- Revisar què es mostra al web i difondre les portes obertes a través de les xarxes socials:
 - Penjar vídeos i imatges d'alta qualitat per mostrar què fem i com som.
 - Mostrar activitats especials que ens diferencien d'altres centres.
- Fomentar vincles amb les escoles bressol o centres de primària adscrits. Es pot fer el contacte amb la direcció des del mateix equip directiu o a través de l'AFA.
 - Realitzar alguna activitat o taller conjunt.
 - Fomentar que les famílies del nostre centre participin explicant la seva experiència a les xerrades que s'organitzin des de les escoles bressol o l'Ajuntament durant el període de preinscripció.

Propostes per la jornada de portes obertes

- Organitzar alguna activitat o taller obert per a les famílies del barri, que pugui atreure-les a venir aquell dia al centre amb els seus fills.
 - Tallers o activitats sobre algun projecte que s'estigui fent o a proposta de la institució partner.
 - Gimcanes amb la col·laboració d'alguna entitat de lleure.
- Proposar activitats d'aprenentatge a les famílies per fer visible la metodologia i fer-los conscients de com aprenen els seus fills.
 - Realitzar alguna activitat o taller a càrrec dels alumnes i enfocat a les famílies.
- Donar algun detall de benvinguda a les famílies assistents:
 - Repartir algun fulletó, tríptic, postal, imatge, escrit... fet pels alumnes i/o pares del centre explicant què els agrada d'aquest o com s'hi troben.
 - Repartir algun detall útil, com per exemple, ventalls fets pels alumnes.
- Explicar i mostrar les 5 raons per escollir el nostre centre. No s'han d'abastar totes les possibilitats i públics. Es tracta d'explicar en què som bons i potenciar-ho.
 - Aquestes 5 raons poden ser l'esquema del Power Point de presentació, reforçades amb imatges.
- Implicar els alumnes, les famílies i el professorat del centre, per tal que els assistents a les portes obertes els coneguin:
 - Fer que els alumnes i les famílies siguin els guies de la visita al centre o dinamitzin alguna activitat.
 - Alguns dels docents poden explicar projectes o activitats concretes.
- Conèixer les futures famílies. Saber què valoren, què perceben.
 - Passar un qüestionari a la sortida que ens serveixi per entendre per què han vingut i què els ha agradat més.
 - Proposar que un grup d'alumnes facin de periodistes i recullin les valoracions i opinions de les famílies a la sortida.

Exemple Escola Samuntada de Sabadell

A l'**escola Samuntada de Sabadell** l'AFA té un paper important durant les portes obertes. L'equip del centre educatiu presenta el centre de forma general però són les famílies de l'alumnat les que s'encarreguen d'acompanyar i explicar a les noves famílies l'escola. Es facilita així una relació i comunicació entre iguals molt positiva en un marc de confiança i reconeixement. L'activitat acaba amb un pica-pica que afavoreix un clima distès, positiu i d'apropament.

El treball en xarxa

El treball en xarxa és fonamental a l'hora de compartir el que s'ha treballat, generar aliances i ampliar els canals de comunicació i de relació amb l'entorn (entitats i famílies del barri).

Què cal tenir en compte?

- El treball en xarxa contempla la col·laboració amb entitats, organitzacions i persones concretes de l'entorn.
 - Cal que els centres pensin quins poden ser els seus aliats i facin un esforç d'apropament.
 - És necessari que els centres educatius posin en joc estratègies per “ser presents”, per donar-se a conèixer en col·laboració amb el territori durant tot l'any, fent exposicions i activitats obertes a tothom, o participant regularment en les activitats de barri, festes majors, consells escolars municipals, coordinadores d'entitats, etc.

- És imprescindible generar vincles personals i afectius amb l'entorn. La comunicació no és una qüestió purament tecnològica: cal que les persones ens coneguin i puguin viure una experiència emocional amb nosaltres.

Exemple

Escola Sagarra

Des de l'**escola Sagarra** van organitzar una exposició a la Biblioteca Vallcarca i els Penitents d'algunes obres artístiques que havien produït.

Els alumnes, conjuntament amb el professorat, van col·laborar en el muntatge i es va fer una inauguració oberta al veïnat i als usuaris de la biblioteca, amb un pica-pica preparat per les famílies.

Exemple

Escola Joan Maragall

Els alumnes de l'**escola Joan Maragall** van entrevistar les botigues del barri de la Bordeta de Lleida, els van gravar i van fer un breu vídeo. A més, els van fer un petit obsequi: un pot de sals de colors amb el nom de l'escola perquè el tinguessin visible al taulell de la botiga. Posteriorment, es van enviar fotos sobre la trobada als botiguers i el dia de la presentació del vídeo se'ls va convidar a l'acte.

Aquesta activitat va promoure que a través de la relació i el treball amb persones concretes, el barri conegués l'escola.

Per a més informació

Recull de les activitats del projecte "Fem barri"

<http://agora.xtec.cat/escjoanmaragall/fem-barri/>

El treball amb altres centres educatius

La complicitat i la col·laboració amb els centres educatius propers és molt important a l'hora d'intercanviar i compartir experiències, projectes i metodologies.

A la vegada, aquesta relació promou la idea de cohesió de barri i de zona escolar.

Algunes propostes que permeten treballar en aquesta línia són:

- Fer alguna sessió formativa o d'intercanvi entre el professorat dels diferents centres.
- Proposar una experiència compartida entre alumnes d'un mateix nivell.
- Organitzar alguna visita o activitat entre l'alumnat de diferents centres perquè puguin compartir com han treballat o què han après mitjançant un projecte.
- Durant el període de preinscripció, oferir una xerrada a les famílies organitzada conjuntament per tots els centres, per donar la imatge d'unitat de zona i transmetre un missatge de qualitat de tota l'oferta del territori.

Pel que fa a les escoles bressol o els centres de primària adscrits, cal un apropament més profund per fomentar el coneixement mutu i la complicitat. Pel que fa a l'alumnat i les famílies d'aquests centres, és important desenvolupar iniciatives que tinguin en consideració la part més emocional i vivencial.

Es poden fer accions com:

• Organitzar visites entre centres.

Visites guiades en què l'alumnat del centre és el protagonista i acompanya l'alumnat del centre visitant (i les seves famílies, si escau). Al final de la visita hi pot haver un espai informal amb un petit refrigeri per acabar la visita amb un bon regust.

• Oferir tallers o activitats als petits.

Els alumnes del centre Magnet poden preparar alguna activitat o taller relacionat amb la temàtica de la institució partner per a l'alumnat de l'escola bressol o centre de primària adscrit i regalar-los algun detall significatiu.

• Organitzar projectes col·laboratius de recerca.

L'alumnat dels dos centres col·labora per fer una recerca o experimentació compartida, en què tots hi guanyen.

Les presentacions, els congressos i les exposicions de l'alumnat

Mitjançant aquest tipus d'accions els alumnes mostren els projectes realitzats durant el curs escolar, i es dona a conèixer com treballa aquest centre educatiu tot desmuntant algun tòpic.

Què cal tenir en compte?

- Més enllà de mostrar els productes elaborats, les presentacions públiques han de permetre que els alumnes comparteixin amb els assistents els processos d'aprenentatge realitzats amb el desenvolupament dels projectes.
- En la seva realització cal tenir en compte la qualitat dels continguts però també del disseny (l'estètica i la posada en escena és molt important en aquests casos).

Algunes possibilitats

Destinar un dia a fer presentacions orals dels projectes realitzats durant el curs.

Exemple Institut Moisès Broggi

A l'**Institut Moisès Broggi** a final de curs dediquen un dia a la presentació dels projectes treballats.

Amb els alumnes té lloc tot una feina prèvia que engloba:

- Decidir què volen presentar mitjançant una pluja d'idees per posar de manifest què els ha agradat més, què troben més significatiu i què volen compartir.
- Decidir qui els presentarà i elaborar un guió.
- Realitzar els assajos pertinents.

Paral·lelament el professorat de visual i plàstica edita un cartell que es penja al centre, s'envia via correu electrònic a les famílies i es penja al web. També es redacta una carta convidant les famílies i les institucions.

Per a més informació

 Article de la presentació dels projectes del curs 2014-2015
<http://institutbroggi.org/emocionant-presentacio-dels-projectes-del-curs-2014-2015/>

 Article de la presentació dels projectes del curs 2013-2014
<http://institutbroggi.org/2a-presentacio-projectes-artistics-16-de-juny/>

Exemple Escola Samuntada de Sabadell

A l'**escola Samuntada de Sabadell** fan una jornada Magnet a final de curs en què els alumnes presenten a les famílies una mostra dels projectes i les recerques que han treballat durant el curs amb la col·laboració dels investigadors de l'ICP Miquel Crusafont. La jornada es fa a l'Auditori del Consorci Hospitalari del Parc Taulí, un espai adequat que ajuda a fer una bona posada en escena i a donar valor a la feina feta.

Per a més informació

📺 **Vídeo de la segona jornada Magnet de l'escola Samuntada**
www.fbofill.cat/videos/2a-jornada-magnet-escola-samuntada

Que l'escola o l'institut participi en activitats externes, com les fires escolars al carrer o en activitats populars del barri (festa major, carnestoltes...).

Exemple Escola Pardinyes

Els alumnes de l'**escola Pardinyes** munten un estand a la Fira de Ciència al Carrer, en què mostren els experiments científics amb la fruita que han fet amb l'assessorament de l'**ETSEA UdL** i l'**IRTA**.

Per a més informació

📺 **Vídeo de la Fira de Ciència al Carrer**
https://youtu.be/_ly5VT2kFQ

b

Que l'alumnat participi en algun congrés, concurs o trobada amb altres escoles.

Exemple **Escola Pardinyes**

Alumnes de cinquè i sisè de l'**escola Pardinyes** de Lleida van presentar la ponència “La fruita respira?” al II Congrés Anna Gené “Fem ciència a l'escola”.

Per a més informació

Vídeo de la ponència

<https://youtu.be/xJwuTeN3fpA>

Presentació

<https://drive.google.com/file/>

Organitzar una exposició dels projectes i les recerques fetes durant el curs, oberta a tot el barri.

Exemple Institut Moisès Broggi

L'**Institut Moisès Broggi** organitza cada any una doble exposició de molta qualitat amb els projectes artístics de l'alumnat d'ESO i batxillerat a l'institut i amb els projectes de l'alumnat de batxillerat d'Arts a la Biblioteca Caterina Albert.

Per a més informació

Article al web de l'institut

<http://institutbroggi.org/gran-exposicio-de-treballs-al-broggi-i-la-biblioteca-caterina-albert/>

d

Propostes de presentació dels projectes per a les jornades o els congressos

El perquè de les presentacions

- Donar valor a la feina dels alumnes i dels mestres.
- Visibilitzar els projectes realitzats a partir de l'àmbit de coneixement de la institució.
- Compartir amb les famílies i l'entorn els projectes i les recerques i mostrar com es treballa.
- Per a l'alumnat, haver d'explicar oralment un concepte requereix una consolidació de l'aprenentatge.

Què presentar, qui, quan i com presentar-ho

- Els alumnes presenten els treballs que han fet durant el curs. És important que expliquin el procés d'aprenentatge, no només les conclusions i els productes finals.
- Els mestres guien i dinamitzen l'acte.
- Pot participar-hi tota l'escola, de petits a grans, sempre tenint en compte la seva etapa curricular.
- Recomanem que es facin al febrer (per convidar les famílies que estan en procés de preinscripció) o cap a final de curs, durant els mesos de maig o juny (per poder explicar la feina feta durant el curs).
- És recomanable que sigui un acte obert a les famílies i al barri/ciutat.

El procés: com s'organitzen

- Els mestres, juntament amb l'alumnat, pensen què volen presentar i com. No poden ser exhaustius, han de seleccionar allò més significatiu i rellevant de l'experiència.
- Si els projectes han implicat altres persones, entitats o comerços del barri, pot ser interessant presentar-los en el marc de les jornades i convidar aquestes persones a assistir-hi.
- La proposta de guió estructural de l'acte (horaris, actuacions, persones que presentaran...) ha de tenir un fil argumental o un ritme àgil. No cal que les presentacions siguin per ordre d'edat. És important escollir un horari que faciliti l'assistència de les famílies i del públic en general.
- Cal pensar quin paper tindrà la institució *partner* durant l'acte.
- El assajos amb l'alumnat són imprescindibles: una bona preparació de les presentacions també forma part del procés d'aprenentatge.
- Cal implicar les famílies en la difusió de l'acte: dissenyar cartells, penjar-los pel barri, repartir *flyers*, fer fotografies de l'acte, enregistrar-lo, editar el vídeo...

Com comunicar

- A priori, es pot editar un cartell per penjar al centre, a entitats del barri i a la institució de referència.
- Aquest cartell també es pot pujar al web de l'escola i a les xarxes socials en versió digital.
- Cal informar les famílies a través dels canals habituals.
- Es poden enviar correus electrònics o targetons d'invitació a les escoles adscrites, entitats del barri, ajuntament o districte, centres de recursos pedagògics, comerços...
- També es pot redactar una nota de premsa als mitjans de comunicació locals per convidar-los a l'acte.
- A posteriori, es publiquen imatges, articles i comentaris de l'acte al web i a les xarxes socials.
- Sempre que sigui possible, es pot enregistrar l'acte i fer entrevistes a alumnat, mestres i famílies, per després editar un vídeo curt que es pugui difondre i penjar al web.

Durant la presentació

- Cal posar en joc dos elements fonamentals: coneixement (allò que s'ha après durant el curs) i emoció (el toc emotiu, els nervis d'explicar davant de públic, l'efecte sorpresa...).
- L'alumnat presenta processos i resultats d'allò que ha fet i ha documentat durant el curs a l'aula (documents, fotografies, vídeos, PowerPoint, cançons, representacions de teatre...).
- El treball per projectes aporta un coneixement globalitzador: els alumnes poden explicar els aprenentatges relacionats amb les diverses àrees competencials, però també com es relacionen entre si.
- L'expressió oral es considera una eina d'aprenentatge i de comunicació.

Avaluació de l'experiència. Què i com.

- Reflexió i valoració amb el claustre i cada tutor amb el seu grup-classe:
 - Hem pogut mostrar el procés d'ensenyament- aprenentatge o només un resultat?
 - Quines competències ha assolit l'alumne?
 - Els alumnes estan satisfets?
 - Ha millorat la relació amb les famílies?
 - Hi ha assistit altres persones i famílies del barri?
 - Quines millores caldria introduir a la propera jornada de presentació de projectes?

5.5 Les accions performatives

Una altra estratègia per mostrar com és i com treballa la nostra escola és organitzar accions performatives en dates assenyalades com: inici i final de curs, castanyada, carnestoltes...

Encara que aquestes accions no estiguin obertes al públic general, podem enregistrar un vídeo de l'acció i difondre'l a través del web o les xarxes socials.

Exemple Escola Josep M. de Sagarra

Per Sant Jordi, l'**escola Josep M. de Sagarra** va organitzar l'acció performativa Word Party, consistent en una pluja de paraules i una intervenció en l'espai amb la participació dels infants i les famílies.

Per a més informació

 Vídeo de la Word Party
<https://youtu.be/ifgHixuvYZ8>

La comunicació no verbal

Cal que les escoles i els instituts tinguin en especial consideració tot allò que es veu i es percep quan es visita el centre, ja que “les parets també parlen”. Cal cuidar els detalls tant en les activitats extraordinàries com en el dia a dia, tant pel que fa als espais com a les relacions.

En aquest sentit cal vetllar pel que transmeten:

- Les instal·lacions: l'edifici escolar i els seus voltants, la seva imatge exterior i interior, el manteniment, la neteja...
- Els elements que es posen en joc en referència al funcionament: la manera d'entrar i sortir de l'alumnat, el sistema emprat per anunciar el canvi de classes, l'actitud de les persones que atenen el telèfon i la consergeria del centre ...
- El tipus de relacions que es donen, especialment entre els alumnes i els seus docents, els seus companys i les possibles visites.

La presència als mitjans de comunicació

Donar-se a conèixer i aparèixer als mitjans és una estratègia de comunicació fonamental per als centres Magnet.

Algunes idees en aquest sentit són:

- Afavorir la presència sostinguda dels centres als mitjans de comunicació de proximitat i a les revistes i publicacions locals.
 - Enviant comunicats de premsa quan hi ha alguna activitat extraordinària.
 - Proposant visites actives com ara la preparació d'una intervenció a la ràdio perquè l'alumnat expliqui una experiència.
- Crear una base de dades amb el contacte del periodistes del territori que coneixem o que aborden temes educatius.
- Establir un circuit àgil per tal que, quan el centre educatiu o la institució generi un contingut divulgable, ràpidament s'informi els mitjans de comunicació disponibles perquè en facin difusió.
- Publicant articles del professorat del centre en revistes educatives especialitzades, seccions d'educació dels dominicals...

Alguns exemples

- **Article “Escuelas con capacidad de atracción” a La Vanguardia**
http://icmdivulga.icm.csic.es/icmdivulga/articulo_lavang_26%20AULA.pdf
- **Reportatge a LleidaTV del projecte de l'escola Joan Maragall**
<http://lleidatelevisio.xiptv.cat/la-setmana-a-ponent/capitol/magnet>
- **Reportatge “Magnet, un museu i una escola treballant plegats” a Catalunya Ràdio**
<http://www.ccma.cat/catràdio/alacarta/nom-programa/Blog-de-/audio/803323/>
- **Monogràfic sobre les escoles Magnet a la revista Guix, elements d'acció educativa**
<http://guix.grao.com/revistes/guix/408-escoles-magnet>

Algunes dificultats freqüents en relació amb la comunicació: estratègies i recursos

Manca de consciència de la finalitat i utilitat de la comunicació externa

- Planificar una estratègia comunicativa: el claustre conjuntament amb l'equip directiu s'ha de preguntar què vol ensenyar, a qui, amb quins objectius i com ho pot fer.
- Treballar amb el professorat sobre la necessitat de comunicar. Sense que esdevingui una obligació però sí guiant, animant i motivant.
- Contribuir que els docents construeixin o consolidin el seu vincle afectiu amb el centre i amb la seva pràctica.
 - Així veuran la necessitat de compartir allò que es fa perquè està molt bé i perquè s'ho estimen.

Baixa motivació i implicació del professorat

- Facilitar que els docents puguin compartir el que fan de forma senzilla.
 - Si hi ha un responsable de publicar les novetats, el professorat només ha de facilitar fotografies dels projectes realitzats amb una breu explicació dels processos d'aprenentatge.
- Proposar objectius que puguin assolir: realistes, adaptats al context, que tinguin en compte les limitacions i possibilitats.
 - Començar poc a poc i anar augmentant la complexitat de les propostes en funció de la vivència de cada docent.
- Convidar-los a participar en la comunicació amb tacte, sense que ho visquin com una càrrega.
 - El centre pot elaborar documents sintètics que facilitin algunes indicacions sobre com publicar textos i imatges al web o als blogs (a mode de protocol).
 - Es pot comptar amb la col·laboració de l'alumnat en aquest procés, com per exemple generant un taller de periodistes que documenti i faci difusió de les activitats. Els alumnes poden fer aquestes tasques en hores lectives sense augmentar la càrrega de feina del professorat.

- Oferir llibertat i consensuar les accions perquè siguin compartides.
 - Adoptar aquest enfocament facilitarà que els docents superin les pors i resistències inicials, que augmenti el seu interès i que experimentin la necessitat de compartir.
- Començar a treballar amb aquelles persones que mostrin una predisposició positiva, sense forçar ningú.
 - L'experiència positiva dels companys pot contribuir que els processos de comunicació es vagin difonent com una "taca d'oli" entre el professorat.
- Potenciar la dimensió pedagògica de la comunicació amb l'alumnat.
 - Es poden fer servir els canals de comunicació com a eines de documentació dels processos d'aprenentatges dels infants, a disposició de les famílies i de l'exterior: com a portafolis dels projectes desenvolupats, per sintetitzar els coneixements desenvolupats o com una referència per a la classe implicada en el projecte.

Manca de personal especialitzat, de temps, altres necessitats de l'escola són prioritàries...

- Comptar amb el suport dels responsables de la institució *partner* o del seu departament de comunicació sempre que sigui possible.
- Buscar la col·laboració de persones properes que puguin tenir coneixements sobre el tema: pares o mares, estudiants en pràctiques...
- Facilitar l'aprenentatge, l'ús i la normalització dels instruments audiovisuals, digitals, d'imatge, de difusió web/blog i de xarxes socials mitjançant alguna formació específica o assessorament al centre.
- Nomenar una persona o equip de persones encarregades de coordinar la comunicació exterior del centre i fer-ne un seguiment.
- Començar a fer: observar el que va funcionant i el que no, generar idees, posar-les en pràctica i aprofitar recursos.
 - En la implementació del pla de comunicació és molt important fer, reflexionar sobre el que es fa, consolidant el que funciona i readaptant el que no.
 - En el tema de la comunicació hi ha molt de descoberta: de generar noves possibilitats i oportunitats a partir dels recursos disponibles.

Finançament de les accions i dels materials de comunicació

- Sempre que sigui necessari es pot implicar l'Ajuntament o l'Administració local en relació amb el disseny dels tríptics dels centres i de les activitats específiques; amb la difusió pels canals i mitjans locals; amb oferir suport per millorar el web...
 - Sovint l'Administració local compta amb recursos o professionals que poden ajudar en aquest sentit.
 - És una contribució fàcil fer que garanteixi que se segueixin els criteris locals i que s'integri en les activitats del territori.

Només es transmet un missatge corporatiu sobre el centre als diferents canals existents

- Crear motius de referència per ser atractius. Per exemple: “és l'escola on fan...”, “és l'institut on treballen de manera...”
 - Cada centre han de trobar quin és el seu element distintiu.
 - Quan algú vol conèixer i visitar un centre educatiu és perquè considera que hi ha algun valor afegit propi; per tant, és important que estigui ben definit.
- Tenir en compte la dimensió emocional de la comunicació: generar un vincle afectiu amb allò que es vol mostrar.

Punt de vista de la informació que es transmet centrat en l'emissor

- Conciliar què vol ensenyar el centre amb allò que busca el receptor.
- Definir els *targets* del centre (perfils de famílies...) i fer que els missatges de l'escola siguin importants per als receptors.

A photograph of a woman and a young girl playing in the sand at a beach. The woman is kneeling on the left, leaning forward, and the girl is sitting on the right, also leaning forward. They are both focused on something in the sand. A bucket is visible in the foreground. The background shows other people sitting on the beach. The entire image has a warm, orange-yellow tint.

Com desenvolupar una aliança Magnet: el procés

Com heu vist al llarg de tot el document, les aliances Magnet són una experiència rica en reptes i potencialitats. En funció de les característiques i necessitats de cada centre, es pot posar més l'èmfasi en un aspecte o un altre... l'important és sortir de la zona de confort i fer camí junts per respondre als reptes amb sentit i creativitat. Però això com es fa? En aquest darrer apartat, volem compartir un resum del procés que ens ha servit per anar construint cadascun dels projectes Magnet que hem impulsat.

Esperem que us sigui útil per encetar el vostre camí.
Bon viatge!

Fase 5

La consolidació

- Elaboració del pla anual a l'inici de cada curs, que reculli objectius i accions relacionats amb: l'aliança amb la institució, la innovació metodològica, els canvis organitzatius i el pla de comunicació.
- Desenvolupament i avaluació del pla anual.
- Assessorament de 30h anuals amb un formador que acompanya l'equip docent en el desenvolupament del projecte a tots els nivells del centre educatiu.
- Assessorament als professionals de la institució per adequar el seu coneixement als processos d'aprenentatge.
- Activitats formatives específiques per donar resposta a necessitats concretes.

Fase 4

La concreció i el desenvolupament del projecte

- El centre disposa de les eines i els recursos suficients per garantir la continuïtat i la perdurabilitat del projecte.
- L'equip docent es constitueix com una comunitat de pràctica.
- Introducció de canvis en l'estructura organitzativa del centre: moments per a la coordinació de l'equip docent, millores en els espais, flexibilitat en els horaris, relació més estreta amb les famílies...
- Aparició de pràctiques docents que integren els principis Magnet.
- Aparició d'activitats "emblemàtiques" que es repeteixen anualment amb adaptacions i millores.
- Establiment d'un sistema de comunicació àgil i fluid amb la institució.
- Establiment d'uns referents de la institució en funció de cada tema o activitat.
- Creació de xarxa al territori.

Aquest llibre és un recull d'orientacions, idees i exemples a partir de l'experiència dels centres educatius que han participat en la fase pilot del programa **Magnet. Aliances per a l'èxit educatiu.**

Aquest programa acompanya els centres educatius en el desenvolupament d'un projecte innovador en aliança amb una institució d'excel·lència en un camp de coneixement específic.

FUNDACIÓ
Jaume
BOFILL
Bofill